

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

6756 (wp.1)

Harvard College Library

FROM THE

CONSTANTIUS FUND

Established by Professor E. A. SOPHOCLES of Harvard
University for "the purchase of Greek and Latin
books, (the ancient classics) or of Arabic
books, or of books illustrating or ex-
plaining such Greek, Latin, or
Arabic books." (Will,
dated 1880.)

DE CHARETE, CHAERIDE, ALEXIONE GRAMMATICIS
EORUMQUE RELIQUIIS.

PARS PRIOR:

CHARETIS CHAERIDISQUE FRAGMENTA, QUAE SUPERSUNT.

DISSERTATIO INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

IN

ALMA LITTERARUM UNIVERSITATE ALBERTINA REGIMONTANA

AD

SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

RITE CAPESSENDOS

DIE XXII. MENSIS NOVEMBRIS A. MCMII HORA XI

UNA CUM SENTENTIIS CONTROVERSIS ADIECTIS PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

RICARDUS BERNDT,

ALLENSTEINENSIS.

ADVERSARIORUM PARTES SUSCIPIENT:

FR. ROHDE, CAND. PHILOL.

J. GORGS, CAND. PHILOL.

REGIMONTI BORUSSORUM MCMII.

EX OFFICINA HARTUNGIANA.

~~4251.21~~

9756

Constantius fund

378

Arthuro Ludwich

Praeceptor carissimo

Sacrum

Quam difficile sit atque operosum grammaticorum veterum reliquias indagentibus certa ab incertis segregare, fontes eruere, suum cuique reddere, ne eis quidem latebit, qui seu primoribus labris seu opportunitate oblata per *παρέχασιν* Graecorum technicorum vel Romanorum doctrinam attigerint. Neque mirum: considerandum est ex ingenti scriptorum numero, qui Ptolemaeorum potissimum aetate floruerunt Alexandriae, vix unum alterumve relictum esse integrum, ceterorum notitiam plerumque inclusam fragmentis paucissimis et valde pusillis — nominum grammaticorum stupemus copiam, quam exhibent indices ut Ludwichii ad Lentzii Herodianum (vol. II p. 1206 sq.), vel scholiorum corpora Homeri, Aristophanis, Apollonii, aliorum. Sed nondum omnia exhausta sunt, quae talia investigaturis obstrepunt. Saepenumero enim accidit, ut frustula artis grammaticae Alexandrinae, quae etiam nunc diem tulerunt, in scholiis glossisve dispersa temporum iniquitate vel incuria librariorum valde sint inquinata. Quo factum est, ut scriptorum memoria, qui non solum suo ingenio ceteris praestiterunt, sed etiam ex coryphaeorum grammaticae fontibus suos hortulos irrigabant, nudo nomine excepto vel prorsus interierit vel studia in peculiaribus libris aut poetarum

commentariis collocata, tam exilia, ut supra dictum est, ad nostram memoriam pervenerint, ut vixdum possit ex disiectis istis membris quicquam continuum ac perfectum conglutinari. Quae cum ita sint, multis profecto nominibus gratulandum est litteris, quod nostra aetate omnia fere ampliora grammaticorum fragmenta, quibus temporum invidia pepercit, alia ab aliis singulari scriptione collecta et disposita atque summa diligentia explicata, ex latebris scholiorum, glossarum anecdoton in lucem protracta sunt ac litteris mandata. Verumtamen multi disciplinae grammaticae scriptores restant, de quibus copiosius hucusque non actum est, quamquam humili loco non sunt habendi ex eorumque fragmentorum perscrutatione lux haud exigua ad nonnullas grammaticae rationes redundare potest. Itaque si uberiore quam quae virtutibus talium scriptorum fortasse debetur, dissertatione equidem grammaticorum quorundam reliquias, quae ad Homeri aliorumque poetarum interpretationem spectantes adhuc in scholiorum tenebris iacent, conquirere, recensere quantumque potero novi adicere conabor, spero neminem fore, cui temere egisse videar, praesertim cum usque ad hunc diem nemo, quantum scio, proprio libello illorum effigiem quasi pulvere obductam e situ in luce collocaverit clariore. Primo igitur tractare institui duorum grammaticorum fragmenta, quorum nomina *Χάρις* et *Χαῖρις* haud raro in libris mss. commiscuntur (v. infra cap. I), deinde reliquias Alexionis technici congerere atque adumbrare enitar, quod quoniam Baegius in dissertatione Halensi a. 1882 de Ptolemaeo Ascalonita, quocum Alexione nemo saepius in scholiis Homericis coniunctim vocatur, fusius disserendum esse arbitrabatur, eo magis hoc videbitur esse non inutile nec superfluum.

Cap. I.

**Quaeritur duo grammatici, Chares et Chaeris num
exstiterint ac quidnam utrique sit dandum.**

Jam vero antequam ad propositum accingamur necesse est accuratius inquirere, quibusnam locis codicum *Χάρης* vel *Χαῖρις* nomen legendum sit, quae adhuc est inter homines doctos controversia, quam inprimis dirimere non alienum videtur, cum omnia, quae de illorum praeceptis disputaturi sumus, pendeant ex quaestione, quid Charetis, quid Chaeridis sit, solvenda. Atque de Chaeride quidem grammatico, quem nobili Aristarcheorum contubernio viri docti adnumerare solent, postremo copiosius disseruit A. Blauius,¹⁾ cuius commentatio, quippe qui fragmenta excerpere, limitare, disponere, noluerit, nescio an iis, qui talia altius tractare consueverunt, sufficiat. Nam studiis Chaeridis singulatim pertractatis ratione, quae inter *Χαῖρις* et *Χάρης* scripturam promiscue in codicibus obviam intercedat, paucissimis defunctus est professus se existumare 'Charetem grammaticum omnino non fuisse, sed ubique pro eo Chaeridis nomen reponendum'.²⁾ Sed cave credas Blauium h. l. sententiam novam inauditamque protulisse. Jam Hullemannus, quem ignorasse videtur (nusquam enim ad eum provocat) abhinc quinquaginta prope annorum spatio idem senserat, qui cum de Charete Mytilenaeo, rerum Alexandri Magni scriptore haud ignobili, ageret, etiam ceteros, quos memoratos invenit Charetes breviter recensuit.³⁾ Atque de Charete quem aiunt grammatico, cavendum esse ab errore

1) De Aristarchi discipulis. diss. Jen. 1883. p. 56 sq.

2) l. c. p. 65.

3) Ptolemaei Eordani, Aristobuli, Cassandreensis et Charetis Mytilenaei rell. ed. J. G. Hullemann. Trai. 1844.

monet, in quem haud pauci incidisse videntur: vide, inquit l. c.,⁴⁾ ne te inducat prava nominis scriptura; *Χάρης* librariorum negligentia e genuino *Χαῖρις* manasse suspicor etc'. Hactenus Hullemannus, qui praeter Blaium (qui inscius adstipulatur) posteros assectatores nactus est plerosque viros doctos, ut La Rochium,⁵⁾ Susemihlium,⁶⁾ Dielsium,⁷⁾ quamquam nullo tempore deerant, qui etiam Chareti loculum inter grammaticos assignarent, ut Graefenhanus,⁸⁾ vel quaestionem omnino in medio relinquerent, ut Cohnius.⁹⁾ Quae cum ita essent, Egenolfius haud immerito nuperrime monuit, ut denuo in hanc rem ratione critica inquiratur.¹⁰⁾ Ceterum Blaius ipse cautione quadam adhibita Charetem e litteris movebat; vexabatur enim praeter locum Sext. Empir. adv. math. 81 p. 616, 12 Bekk. potissimum voce η δ'ός lexicorum, Etym. Magn., Photii, lexicī, quod vocant Bachmanni, in quibus uno tenore Charetem quendam innui videmus, cuius nomen etiam h. l. pro Chaeride irrepsisse nisi timide contendere non audet,¹¹⁾ quam rationem simplicitate commendabilem omni ex parte probari posse nunc videamus.

Ac primum quidem codices non solum *Χαῖρις* et *Χάρης*, sed etiam nonnunquam *Χάρις* vel *Χάριτα* similia suppeditare notandum est, quod quotiens evenierit,

4) p. 142.

5) Hom. Textkr. i. Altert. p. 81 adn. 147.

6) Gesch. d. griech. Litt. i. d. Alexandrt. vol. II p. 166 sq.

7) Hermes XXVI (1891), p. 252 adn.

8) Gesch. d. klass. Philol. i. Alt. I p. 344.

9) Pauly-Wissowa R. E. col. 2130 s. v. Chares.

10) Mus. Rhenan. LVI (1901), p. 252 adn.: ... Prüft man sämtliche Stellen, an denen *Χάρης* beziehungsweise *Χαῖρις* vorkommt, so gewinnt man den Eindruck, dass das Eigentum beider Grammatiker noch nicht deutlich genug geschieden ist.

11) l. c. p. 66.

priusquam quaestionis limina intremus nodumque solvere experiamur, praemisso indice locorum, qui tali nominum confusione laborant, legentibus breviter exponere lubet:

1. Sext. Empir. adv. math. I § 76: *Χάρης ἐν τῷ πρώτῳ περὶ γραμματικῆς*. Schol. Dion. Thr. p. 118,10 Hilg: *Χαῖρις*.
2. Schol. Apoll. Rhod. II 1052: *Χάρης αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου γνώριμος ἐν τῷ περὶ ἱστοριῶν τοῦ Ἀπολλωνίου*.
3. Schol. Apoll. Rhod. IV 1470: *Χάρις ἐν τῷ πρώτῳ χρόνων* (fort. *χρονικῶν*). *Χάρης* conī. Susemihlius cf. nr. 2; *Χάρων* Spitzenerus; *Ἀντόχαρις* Muellerus; *Χάραξ* post Heringam Keilius.
4. Schol. Arat. phaen. 254. 255: *Χάρης* cf. schol. Hom. ρ 225 et σ 74. *Χαῖρις* conī. Spitznerus, Blavius.
5. Herod. *περὶ μόν. λέξ.* 42,15: *ἰσίχαρις*. *Χαῖρις* ex schol. A Hom. B 311 Lehrsius; *Χάρης* Cramerus ex schol. Aristoph. Avv. 876, ubi V(enetus) habet *Χάριτα* (*χάρις*).
6. Schol. Hom. α 58: *Χάρης* J = Vatic. 1320; *Χάρις* cett. codd.; *Χαῖρις* conī. Cobetus.
7. Schol. Hom. η 80: *Χάρις ἐν διορθωτικοῖς* codd.; *Χαῖρις* conī. Boeckhius.
8. Schol. A Hom. B 865: *οἱ περὶ Χαῖρον*; *Χαῖριν* em. Villoisonius.
9. Schol. A Hom. Γ 448: *Ἀπολλώνιος ἔ τοῦ Χάριδος*; *Χαίριδος* em. Villois. et Cobetus ex schol. Aristoph. Vesp. 1239 cf. nr. 29.
10. Schol. LT Hom. Z 4: *Χάρης*; *Χαῖρις* conī. La Rochius.
11. Schol. A Hom. Z 71: *ῥχερις*; *ὁ Χαῖρις*, em. Villois.

12. Schol. A Hom. I 605 *Χαῖρις*; *Χάρης* Etym. Florent. in Milleri Mél. de la litt. grecque p. 282,9.
13. Schol. A Hom. N 103: *Χαῖρις*; *Χάρης* cod. Reg. Paris. 2766 (Cram. Anecd. Paris. III p. 285,23.)
14. Schol. A Hom. Σ 191: *Χαῖρις*; *χαίρει* Villos. alii; *Χαῖρις* recte Dindorfius.
15. Apollon. soph. lex. s. v. *φήνη*: *Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Χάριδος*; *Χαίριδος* em. Villos; cf. nr. 9. 16. 29.
16. Apollon. soph. lex. s. v. *ῶπος*: *Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Χάριδος*; *Χαίριδος* em. Villos; cf. nr. 9. 15. 29.
17. Schol. Pind. Pyth. IV, 18: *Χαῖρις*; *μαχαιρίς* V = Paris. 2403.
18. Schol. Pind. Pyth. IV, 61: *Χαίρις* codd. praeter Laurent. 32,52 (D) et Paris. gr. 2774 (P), qui habent *Χάρης* et *Χάρις*.
- 19—25. Scholia Pind. Pyth. IV, 156. 188. 195. 259. 313. 446. 459. *Χαῖρις*.
26. Schol. Pind. Nem. I, 49: *Χαῖρις*; *Χαῖρε* D.
27. Schol. Aristoph. Avv. 876: *Χάρης* cf. nr. 5.
28. Schol. Aristoph. Vesp. 674: *Χαῖρις*.
29. Schol. Aristoph. Vesp. 1239: *Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Χαίριδος* cf. nr. 9. 15. 16.
30. Schol. Aristoph. Ran. 1028: *Χαῖρις*.

Difficillimum esse ex eiusmodi turbis tricisque librariorum quasi ex inextricabili labyrintho filo aliquo Ariadnae sese expedire, viam consilii invenire satisque firma criseos argumenta petere nemini non patet. Quamquam vero irasci minime decet, quoniam facilluma est nominis *Χαῖρις* in *Χᾱρις* vel *Χάρις*, huius rursus in notissimum *Χάρης* depravatio atque propter itacis-

num, quo aetate Byzantinorum libros valde inquinatos esse constat, etiam permutationis ordo contrarius, ut *Χάρις* in *Χάρις* vel *Χαῖρις* evaderet, facile ingruere potuit,¹²⁾ cuius rei nonnulla exempla splendidissima, quae mihi talia quaerenti innotuerunt quibusque fortasse in summo discrimine adiuvemur, hic brevibus subiecisse non absonum videtur: sic Schweighauserus apud Athen. XII p. 514 *E'* in suo codice *Χάρις* (quae forma nominis h. l. ut ceteris utique requiritur) depravatam legit in *Χάρις*, deinde in cod. Venet. Marc. 368 litt. V assignato Xenoph. Hellen. VII, 2, 18 pro *Χάριτα* vitiose legitur *Χάριτα*¹³⁾ ac perinde in Flav. Joseph. bell. Judaic. IV, 3 codd. Parisinus (P), Romanus (R), Urbinas (C), uno tenore perperam exhibent *Χάριτα* pro rectiore *Χάριτα*.¹⁴⁾ Sed haec in trans-

12) De diversis hominibus *Χάρις* et *Χαῖρις* nominatis v. Pauly-Wiss. l. c. coll. 2125 et 2031 sq.

13) V. p. 268 edit. maioris. Kellerianae a. 1890.

14) Huc non pertinent, quae leguntur in bibliotheca Coislina olim Segueriana a Montefalconio edita Parisiis 1715 p. 489 inter iuris vocabula ordine alphabetico digesta (*δικῶν ὀνόματα κατὰ ἀλφάβητον* cf. Bekk. Anecd. Graec. p. 183 sq.) s. v. *Ὅργεῶνες*: *Χάρις λέγει ἐν τῷ κατὰ Διονυσίου*, quo nomine offensus Albertius ad Hesych. II p. 775 adn. 6 *Χάρις* scripsit, memor verborum Photii. s. v. *ἡ δ' ὅς* et Suidae s. v. *Ἀντίπατρος*, sed merito castigatus a Ruhnkenio hist. crit. oratt. apud Reiskii oratt. Graec. VIII p. 167, quod Charetem notissimum Atheniensium imperatorem (v. Pauly-Wiss. l. c. col. 2125) intellexisset. Ipse vero Ruhnkenius temere suspicatus est *Χάρις* ex *Δελναρχος* truncatum esse, quod planum facere studuit ex Dionys. Halic. in Dinarch. capp. 10. 11 (Usen-Radem. pp. 311, 16 et 312, 8) ubi Dinarchi orationes κατὰ Διονυσίου et ἀπολογία ὑβρεως laudantur. Sed Morellio teste in bibl. mss. Bassani 1802 edita I p. 303 sq. in cod. Marciano 423. l. c. reapse scribendum est *Χαρίσιος* cf. etiam Bekk. l. c. p. 1440 in indice s. v. *Χάρις*. Itaque nullo pacto fieri potuit, ut hoc exemplo uteremur.

cursu dicta sufficiant.¹⁵⁾ Jam longius progredientes opus est ipsum 'periculosae plenum opus aleae' nos aggredi.

Xaίρις et *Χάρης* scriptorum nomina (num autem unus grammaticus ab altero distinguendus sit, priusquam res in apertum discrimen evaserit, in suspenso maneat, ne vitio petitionis principii commisso eventus praesumatur, — velut ii viam ac rationem, quae philologorum est, plane neglegunt, qui temere Chaeridem pro Charete substituunt) scholiis potissimum Homeri, Pindari, Aristophanis citantur iisque Pindari et Aristophanis semper fere Chaeris vocitatur, cum alioquin librarii nomina inter se conturbent. Ac de Pindari commentariis nemo — quod sciam — unquam dubitavit, quin Chaeris auctor extiterit, quod non mirum videatur, cum huc usque alia forma nominis prorsus illis fuerit incomperta atque incognita. Nunc vero increbuit¹⁶⁾ reperiri etiam in scholiis Pindaricis nonnunquam *Χάρης* vel *Χάρις* pro usitatiorē *Xaίρις* ut *Χάρης* schol., Pyth. IV, 61 in cod. Laurent. 32, 52 (D) eodemque loco in cod. Paris. gr. 2774 (P) *Χάρις*. Sed

15) Festiva sunt nonnulla librariorum menda, quae quamvis cum hac disputatiuncula laxē cohaereant, hic subnotasse non pigebit: schol. Aristoph. Equitt. 831 exstat *Χάρης* pro *Πάρις*, Diod. XII, 35 *Κράτητος* pro *Χάρητος* (em. Boeckhius), Anthol. Planud. IV 82 *Λάρις* pro *Χάρης*, Curt. VIII, 11, 10 Charus pro Chares.

16) Arthuro Ludwich, magistro carissimo, et Julio Sziget, phil. dr., liberaliter intercedentibus mihi contigit, ut varietatem lectionum longe plurimarum Pindari scholiorum, ubi Chaeridis nomen invenitur ex Abelii illorum editoris doctissimi mss. supellectile nondum in publicum edita a Rudolfo Vári, prof. Budensi, acciperem, quibus omnibus etiam h. l. pro gravissima in hoc opusculo elaborando ope iuvat gratias agere quam maximas.

consentaneum est libris hisce inferioris ordinis omissis magis obtemperandum esse librariis potiorum codd., qui usque quaque *Χαῖρις* nomen rectissime litteris mandarunt. Quae cum ita sint, de scholis Pindari, ubi Chaeridem auctorem esse mihi persuasi, iam causa finita est.¹⁷⁾ Graviores sunt ac multo difficiliore, quae secuntur. Jam tabulam in fronte huius scriptiunculae praemissam iterum iterumque nobis circumspicientibus operae videtur esse pretium, initium disputandi facturi, ne fundamenta in aqua ponamus, ab Homeri scholiis codicis longe omnium praestantissimi Venet. Marc. 454 (A),¹⁸⁾ in quo quasi cardine disputationis, quam sumus instauraturi, nixi doctrinam nostrorum — si modo duo fuerunt grammatici — secernere conemur.

Ac primum quidem cod. Ven. A multo puriorem formam nominis servasse ac saepenumero *Χάρης* pro rectiore *Χαῖρις* in libros irrepsisse nullis gravioribus documentis comprobari potest quam comparatione schol. A Hom. I 605, ubi Aristarchi falsa vocis *τιμῆς* ut genetivi explicatione memorata scholiasta pergit ὁ δὲ *Χαῖρις βοηθῶν ἀντῷ* (sc. Aristarcho) *κτέ* cum Etym. Magn. Florent. cod. Marcian. 304, ubi cum de eadem lectione *τιμῆς* agatur, scriptum videmus *λέγει δὲ ὁ Χάρης βοηθῶν ἀντῷ κτέ*, in quo haudquaquam dubitari licet, utrum praeferendum sit, cum etymologum

17) Nam discrepantias, quae interdum codd. insunt, ut *μαχαίρις* schol. Pyth. IV, 18 in cod. Paris. 2403 (V) alias fortius premere supersedere mihi videor posse; certe non tangunt, quae supra exposuimus.

18) Praesto mihi promptumque erat apographum huius cod. celeberrimi nuperrime editum phototypice a Domenico Comparetti Lugdun. Bat. A. W. Sijthoff 1901, quod cum prioribus commentationis particulis tum posterioribus, ubi Alexionis studia explanantur, mihi perquam lucro fuisse summo opere gaudeo.

ex schol. Homeric, quod in Veneto exstat, vel eodem fonte hausisse liquido appareat; conferas quaeso:

Etym. M. Florent. (Mill.
Mél. de la litt. gr. p.
282, 9):

Schol. A Hom. I 605 (Dind. I p. 334, 1):

τιμῆς ἔσσαι: τινὲς τὸ τιμῆς διὰ τοῦ ἰ γράφουσιν ἀπὸ γὰρ τοῦ τιμήεις. οὕτως καὶ τὴν αἰτιατικὴν εἶπε 'καὶ χρυσὸν τιμῆντα' (Hom. Σ 475). καίτοι λόγος ἐστὶν ὡς πᾶσα εὐθεΐα ἀρσενικοῦ ὀνόματος ἐν τῇ τελευταίᾳ δύο ἔχουσα φωνήεντα ταῦτα ἐκφωνεῖ, χωρὶς τοῦ Θρῆξ. οὐκ ἐπείσθη δὲ ἡ παρὰ δόσις. Ἀρίσταρχος γὰρ ἄνευ τοῦ ἰ. οὐκ ὑγιῶς δὲ γενικὴν ἐκδέχεται, λειποῦσης φράσεως· τιμῆς γάρ, φησὶν, ἄξιος ἔση. ὁ δὲ Χαῖρις βοηθῶν αὐτῷ φησὶν ὅτι ἐπιφέρει οὔτι με ταύτης χρεὼ τιμῆς.

ἐπείσθη δὲ ἡ παρὰ δόσις. οὐκ υγιῶς δὲ Ἀρίσταρχος γενικὴν ἐκδέχεται λειποῦσης τῆς φράσεως· τιμῆς γάρ φησιν ἄξιος ἔση. λέγει δὲ ὁ Χάρις βοηθῶν αὐτῷ ὅτι ἐπιφέρει ὁ ποιητὴς (Il. I 607, ubi cod. χρεῶν)

οὔτι με ταύτης
χρεῶ τιμῆς.

Hanc etymologi sapientiam ex Herodiano, cuius doctrinam scholion continet (L. II p. 68, 1) vel fortasse ex eodem scholio ipso fluxisse primo obtutu comparantibus dilucide apparet potissimum ex una verborum discrepantia ὁ δὲ Χαῖρις βοηθῶν αὐτῷ (A) et λέγει ὁ Χάρις (Etym. Florent.). Itaque Χάρις, quod hic habetur, vitium librarii et Χαῖρις ex vetustiore Veneto restituendum esse iam Millero visum est; ac

concedimus, quod tale librariorum mendum saepius usu venisse pedetemptim aliis exemplis quae exstant, optime demonstratur. Proxime agitur de schol. Hom. N 103, ubi inter alia legimus *Χαῖρις δέ φησιν οἷα εἶναι ἐν δισυλλάβοις ἀναλογίαν*, quam regulam non Chaeridis, sed Charetis esse Homeri quidam interpres divulgat, cuius scholia continet cod. Reg. Paris. 2766 saec. XIII, haud spernendus, ut praedicat Cramerus, in iis praesertim, quae ad grammaticam pertinent.¹⁹⁾ Nihilo setius vereor, ne in errore versatus sit, cum traderet¹⁰⁾ *Χάρης δὲ οὐκ εἶναι ἐν δισυλλάβοις ἀπολογίαν* (sic) *φησίν*, id quod si totam notationis dictionem, quae certe glossographum prodit, mittamus, maxime ex altero scholiastae vitio *ἀπολογίαν* pro Veneti *ἀναλογίαν* luculenter colligitur. Haec omnia (huc usque enim omnes mecum fecisse speraverim) oratione progrediente summi momenti fore accuratius inspicientem non fugiet. Itaque parum vereor, ne cui dementi ratione fundamenta ac primordia huius commentatiunculae capitis in illo omnium Homeri studiorum praeclarissimo fonte iecerim.

Jam vero lacinias iudicii habemus. Transeat igitur disputatio ad fragmina in scholiis Aristophanis poetae recondita. Hic, ut supra vidimus, Chaeridis mentio fit ad Vesp. 672 et Ran. 1028. Sed valde quaeritur, num Blauius²¹⁾ recte ad eum delegarit tertiam observationem de *στροῦθος* vocis accentu, quae exstat schol. Avv. 876, ubi in cod. V(eneto) leguntur, ut nunc Zacheri opera confirmatur,²²⁾ haec: *ἄλλως Ἡρω-*

19) Cram. Anecd. Paris. III p. 270.

20) l. c. p. 285, 23.

21) l. c. p. 61.

22) V. Egenolfium l. c.

διανὸς ἐν τῷ βάσκι ἔθι Ἰρι ταχεῖα (Il. Θ 399) τὸν Ἐκτορα μῦθον ἐνισπε ἐπιμεριμῶν φησι τὸν Χάριτα (χάρις) λέγειν βαρύνειν Ἀττικοῦς στρουῖθος κτέ. Ac primo obtutu fortasse quispiam dixerit, si ea, quae supra de itacismo librariorum docuimus, meminerit, pro eo, quod est χάρις in illo codice Dindorfium recte legisse Χάρητα, ut Charetem grammaticum h. l. arbitraretur (quem etiam in Duebneri indice scholiorum Aristophanis a voce Χαῖρις sepositum invenies), quia difficilior fuerit nominis Χαίριδα in Χάρητα vel Χάριτα mutatio. Nempe Cramerus²³⁾ Aristophanis scholio, de quo agimus, ductus Charetem restituit loco quodam, ex quo illud desumptum est, Herod. de solit. dict. p. 42, 14; namque *ισίχαρις*, quod cod. h. l. exhibet, ineptum esse et valde corruptum, non est, cur pluribus moneatur.²⁴⁾ Contra Blauius l. c. Lehrsio praeunte²⁵⁾ schol. A Hom. B 311 ignoti quidem auctoris sed partim, ut patet, et ipsum ex Herodiano depromptum, ubi Χαίριδι haec eadem assignantur, secutus Chaeridis nomen non solum in Herodiani libello *περὶ μὲν. λέξ.*, sed etiam in scholio Aristophaneo latere procul dubio statuit. Qua in re difficillima haud difficile est iudicium tollere, si normam supra propositam tenemus. Namque ex Herodiani testimonio, cuius librum de vocabulis monadicis multis variisque mendis contaminatum mutilo ac parum accurato textu servatum esse iam nemo ignorat,²⁶⁾ rem haudquaquam discerni posse profecto inter omnes

23) Mus. critic. Cantabr. p. 648.

24) Priores syllabae *ισι* in voce *ισίχαρις* fortasse ex *τισι* depravatae sunt, quod ad vocem *ὀξυνόμενον*, quae praecedat, referendum est, ut legi oporteat *ὀξυνόμενον τισι κτέ*, quam coniecturam mecum benigne communicavit A. Ludwichius, magister venerabilis.

25) Herod. scriptt. tria emendat. p. 147 adn.

26) Hoc nuperrime Egenolfius l. c. denuo haud infimis argumentis comprobavit.

constabit. Permultum vero lucramur schol. Aristophaneo, quod ultimo gradu ad Didymum redire Hullemannus merito suspicatur,²⁷⁾ quapropter *Χάριτα* (V) vel *Χάρητα* (cett. libri), quod hic habetur, cum eodem homine docto non librariorum errorem putamus, sed 'scholii auctoris, qui in Didymi corrupto exemplari cum scriptum legisset *ἐπιμ. Χάρις λέγει βαρ. Ἀττ. τὸ στρ.* hinc suum peius cudit *Χάρητα*.' Nam Didymi commentarios vel commentariorum excerpta h. l. vetere corruptela foedata fuisse probatur notissimo illo loco Herodiano, quem supra indicatum hic quoque ex nostra emendatione repetamus: *σημειῶδες ἄρα τὸ στρουθὸς ὁξυνόμενόν τισι. Χάρις δέ φησι Ἀττικοὺς βαρύνειν τὸ ὄνομα κτέ.* Verum sub cod. scriptura *Χάρις*, quae vix quicquam resipiat, Chaeridem delitescere auctorem dilucide apparet ex schol. A Hom. B 311, cuius librario praestantiores codd. Didymi ipsius vel potius Herodiani praesto fuisse videntur quam Aristophanis interpreti. Atque etiam in Veneto aestimando non tam nitimur auctoritate librarii quam fontium id est h. l. Herodiani librorum *περὶ μὲν. λέξ.* vel id, quod mihi quidem videtur veri similis, *περὶ Ἰλιακῆς προσωδίας*, in quibus eo tempore, quo codex exaratus est, nomen haudquaquam ut hodie depravatum fuisse crediderim. Si vero nihilo minus fuerit, certe librarius ipse nomen, quod illi vitiose ediderant, suo arbitratu ceterorum Chaeridis studiorum memor nitidissime emendavit. Itaque quoquo modo res se habet, ratione inita ac subducta quam accuratissime Lehrsii ac Blauii viam ingressus *Χαίριδι* (etiam dativi formam cod. quaeso respicias) doctrinam de *στοῦθος* vocabuli prosodia, de qua adhuc inter viros doctos valebat dissen-

27) l. c. p. 145 adn. 6.

sio,²⁸⁾ vertendam esse equidem habeo persuasissimum, apprime Veneti auctoritate permotus, quae etiam hoc validissimo documento de integro fundatur.

Sed fortasse iam latius quam oportuerat sum in hoc campo exspatiatus. Jam ad alia vertamur. Ex omnibus igitur, quae nunc ipsum exposuimus, luce clarius apparet Chaeridem Homeri carminibus interpretandis operam navasse (*σπουδῶς*, ut memineris, legentibus obviam it ll. *B* 311 et 317) iamque suspicionem movent commentarios ipsos poetae illum condidisse ut plurimos illorum temporum grammaticos. Haec planissime confirmantur scholiis *Odysseae*, ubi non nunquam laudatur grammaticus quidam, cuius sub nomine corrupto *Χάρις* non *Χάρης*, quem plerique editores restituerunt, sed *Χαῖρις* latere nemo non videt. Sed exempla plus docent quam verba: schol. *η* 80, ubi *διορθωτικὰ* scriptoris memorantur, et Harleianus (H)²⁹⁾ et Heidelbergensis (P) necnon Vindobonensis (I) exhibent *Χάρις*, quod *Χαῖρις* recte legendum censuit Boeckhius apud Buttmannum, deinde schol. *α* 58 cod. Venet. Marcian. 613 (M) pariter habet *Χάρις*, quod item in *Χαῖρις* commutavit Cobetus; num optime quaestio est, de qua infra pluribus agetur. Denique non dubium est, quin interpretatio vocis Homericæ *ἐπιγυνίς* scholl. *Od.* *ρ* 225 et *σ* 74, ultimo gradu ad Chaeridem recedere, quod evincitur comparanti schol. *Arat.* phaen. 254, ubi — certe miraberis — rursus sine discrimine perperam *Χάρης* traditur, quod Spitznero auctore³⁰⁾ iam Blavius gravissimis quae novimus

28) Vid. Egen. l. c.

29) Falsum est quod Dindorfius in apparatu critico scholl. *Odyss.* notavit Harleianum praebere *Χάρης*.

30) Cur. crit. in scholl. *Apollon. Rhod.* et *Eudoc. Viol.* part. I. Wittenb. 1819, p. 6 sq.

argumentis *Χαῖρις* potius legendum esse mea quidem sententia pro certo statuit.

Iam vero longius ferimur. Ac Chaeridis *διορθωτικά* non solum ad Odysseam, sed etiam ad Iliadem spectasse supra cognovimus ex scholl. *N* 103 et *I* 605, de quibus satis dictum est. Quod vero amplius in hac provincia ille praestiterit, haud facile secludere possumus a Charetis cuiusdam praeceptis interpretatoriis, quo nomine nusquam in scholiis Venet. A, saepius alibi offendimur. Ac primum puidem ratione Chaeridis Homeri commentariorum habita, quorum vestigia ostendunt scholia saepius allata, non dubitaverim, quin recte La Rochius cognoverit³¹⁾ schol. Il. Z 4, ubi in codd. BL Charetis memoria servatur, verius legendum esse *Χαῖρις* eumque locum aequè referendum ad eiusdem scriptoris *διορθωτικά*.

Sed restant alii loci, ubi codd. memoria inter *Χάρης* et *Χαῖρις* vacillat. Ex quibus primum in testimonium vocamus definitionem artis grammaticae apud Sext. Empir. adv. math. 81 p. 616, 12 Bekk. Chareti,³²⁾ apud schol. Dionys. Thrac. p. 118, 10 Hilg. Chaeridi attributam. Iam quisnam auctor fuerit, quamvis diiudicatu sit perdifficile, dilucidare tentabimus. Ac Blauius, cui quaestiuncula, auctoris, ut scimus, non exiguum iniecerat scrupulum³³⁾ stabilitate ac constantia iudicat Chaeridem praeter commentarios etiam libros *περὶ γραμματικῆς* composuisse. Sed vereor, ne

31) Hom. Textkr. p. 81.

32) Etiam in Sext. Empirici cod. Regimontano (R) bibliothecae urbis, num. S. 35 signato, (de quo vid. Bekk. in praef. suae edit. Berol. a 1842 p. 3) fol 9 lin 1 *χάρης* i. e. *Χάρης* revera oculis legentium occurrere cum Bekkero denuo h. l. confirmaverim.

33) l. c. p. 65.

inconsultius vir doctus iudicium fecerit. Neque enim, ut alia, quae obstant, h. l. missa faciamus, secum deliberasse videtur auctoritatem Sext. Empirici maioris momenti esse eiusque libros praestantiores quam anonymi Dionysii Thracis interpretis, cuius libellum primus edidit Bekkerus³⁴⁾ ac nuperrime Hilgardius.³⁵⁾ Iam paulisper in animo habui schol. Od. α 58, quo loco de figura rhetorica quam vocant *ἀντίστροφον* agitur, ad libros *περὶ γραμματικῆς*, de quibus nunc loquimur, trahere, argumento illius maxime commotus; optio datur: si vero consideremus in libro *διορθωτικῶν* saepius etiam iudicia aesthetica ac rhetorica eum strinxisse (cf. scholia Pind. Pyth. od. IV, de quibus postea dicemus) consultius fortasse videbitur iudicium cohibere quam incerta pro certis venditare.³⁶⁾ Contra vix pluribus demonstrare opus est Villoisonium duobus locis Apollon. soph. lex. s. vv. *φήνη. Ὡπος* et schol. Il. Γ 448 ubi *Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Χάριδος* legebatur, meritissimo *Χαίριδος* emendasse ex schol. Aristoph. Vesp. 1239.

Iam vero eo pervenimus, ubi, ut Graeci aiunt, *ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται λόγος*. Nunciam quaestio nobis oritur, num omnino Chares grammaticus exstiterit, quod Blavius aliique praeefracte negaverunt. Sed revera talem exstitisse meo quidem iudicio satis dilucide colligitur ex schol. Apollon. Rhod. II, 1052, ubi Chares quidam *Ἀπολλωνίου γνώριμος* nominatur in cod. celeberrimo Laurent plut. XXXII, 9 (L), qui praeter

34) Anecd. Graec. II p. 647 sq.

35) Grammatici Graec. III: Scholia in Dionysii Thracis artem grammaticam. Lips. 1901 p. 106 sq. Hanc definitionem, de qua agitur, legimus in scholl. cod. Vat. gr. 14 membr. rescr. saec. XIII, cf. praef. p. XIX.

36) Itaque Cobetum sequi praetulerim cf. supra p. 14.

Apollonii Argonautica cum scholiis antiquissimis etiam Aeschyli atque Sophoclis tragoedias continens primum locum suo iure inter omnes libros mss. tuetur.³⁷⁾ Atque eundem Charetem latere schol. eiusdem Apollon. Rhod. IV, 1470 recte perspexit Susemihlius, quod codd. memoriam *Χάρης* verissime *Χάρης* emendandam esse ex altero schol. Apollonii, de quo modo disputavimus, pulcherrime apparet. Ac parum vereor, ne aliis violenter in hac re egisse videar ponderantibus, quam facile itacismo librariorum *Χάρης* in *Χάρης* corrumperetur, quod saepius accidisse exempla supra collecta luculenter docent.³⁸⁾ Quae cum ita sint, duos grammaticos Charetem Chaeridemque distinguere posse mihi persuasi, quam opinionem procedente libello novis adminiculis fulcire non deero. Verum tamen e re fuerit ipso h. l. notare argumentum quoddam novissimum, quod equidem minime presserim, sed alii fortasse in testimoniorum inopia, qua premuntur, additu haud indignum putabunt: constat apud grammaticos morem fuisse inter alia exempla etiam nomina propria eaque interdum aliorum grammaticorum ac tribulium³⁹⁾ verbi causa promere, veluti scriptor Etym. M. p. 475, 16, quo loco revera⁴⁰⁾ Herodianum compilasse videtur,⁴¹⁾ Chaeridem quendam (forsitan grammaticum) citat: τὰ εἰς ῥίς θηλυκὰ ῥηματικὰ δισύλλαβα βαρύνοντα ἐνὶ φω-

37) De bonitate eximia cod. cf. Bandini, Catal. codd. mss. biblioth. Medic. Laurent. II, p. 132—134.

38) Vide supra p. 5 sq.

39) Vide sis Herod. de solit. dict. 10, 2, ubi nomen grammatici cuiusdam exempli gratia nominis adhibitum, qui περὶ Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεύς scripsit, excidisse patet, quod quale fuerit non constat.

40) Cf. Choerob. orthogr. Anecd. Oxon. II, p. 221, 7.

41) L. II, p. 437 adn.

νήντι παραλήγεται χαίρω χάρις, εἶρω ἔρις — κυρίως γὰρ ἡ μάχη ἣ διὰ λόγων γενομένη — καὶ Ἰρις, δαίω τὸ κόπτω δαΐς, δῆϊς, δῆρις· τὸ κοῦρίς, ὃ σημαίνεται τὸ ἐργαλεῖον τοῦ κοῦρέως ὀξύνεται, τὸ δὲ Χαῖρις Χαίριδος ὄνομα κύριον ἀρσενικόν ἐστι κτέ. Atque, quod etiam mirum est, Χάρης nomen affertur apud Herod. Pros. II. E 10, ubi prosodiae signifer ac magister celeberrimus Charetem fortasse grammaticum in mente habuisse nemo, opinor, prorsus renuerit, cum dicat:⁴²⁾ Δάρης ὡς Χάρης· ὁμολογεῖ καὶ ἡ γενική· Δάρητος γὰρ ὡς Χάρητος κτέ.

Sed haec in transeursu diximus. Iam vero, ut summam disputationis permultis ambagibus quasi caligine obductam breviter complectamur, Chareti praeter definitionem artis grammaticae testimonia Apollonii scholiastae tribuimus, Chaeridi observationes in Homerum, Pindarum, Aristophanem atque omnia, quae restant, ubi Χάρης vel Χάρις vel Χαῖρις traduntur. De ea re satis dixisse habeo.

Inde ab hoc loco, ut patet, dissertatio in duas distat semitas, Charetis scilicet Chaeridisque doctrinae enarrationem, quarum illam mihi liceat perlustrare priorem.

Cap. II.

De Charete grammatico eiusque reliquiis.

Chareti igitur, ut supra exposuimus, vindicamus quattuor fragmenta, ad summum quinque:

1.

Schol. Apollon. Rhod. II, 1052 (Merkel-Keil. p. 441, 4):

42) L. II, p. 47, 6.

Οὐδὲ γὰρ Ἡρακλῆς, ὁπότε ἦλυθεν Ἀρκαδίην δέ,
πλωίδας ὄρνιδας Στυμφαλίδας ἔσθενε λίμνης
ῶσασθαι τόξοιςι

Τὰς Στυμφαλίδας ὄρνιδάς φησιν οὐκ ἐδύνατο ἀπώ-
σασθαι, εἰ μὴ κρόταλον χαλκοῦν καὶ ψόφον ποιῶν ἐξε-
φόβησεν. πλωίδες δὲ ὄρνιδες καλοῦνται διὰ τὸ ἐν τῇ
λίμνῃ αὐτὰς κήχεσθαι τῆς Ἀρκαδίας, ἥς Ἡρακλῆς ἀπε-
δίωξεν. Στύμφαλος δὲ πόλις Ἀρκαδίας καὶ Στυμφαλὶς
δὲ λίμνη¹⁾ καὶ Ὅμηρος, Στύμφηλόν τ' εἶχον (Il. B 608).
Στυμφαλίδες δὲ λέγονται περὶ αὐτὴν ὄρνιδες, ἃς πλωίδας
εἶπεν Ἀπολλωνίος· οὕτω δὲ αὐτὰς ὀνομάζεσθαι Σέλευκος
ἐν Συμμίκτοις καὶ Χάρης αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου γνώρι-
μος ἐν τῷ περὶ ἱστοριῶν τοῦ Ἀπολλωνίου. ἰδίως δὲ Μνα-
σέας φησὶ Στυμφάλου τινὸς ἴρωος καὶ Ὅρνιθος γυναικὸς
γενέσθαι Στυμφαλίδας θυματέρας, ἃς ἀνελεῖν τὸν Ἡρακλέα,
ὅτι οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν καὶ ἐξένισαν τοὺς Μολίονας.
Φερεκύδης δὲ φησιν οὐ γυναικας ἀλλ' ὄρνιδας καὶ ἀναιρε-
θῆναι πρὸς Ἡρακλέους πλαταγῆς δοθείσης αὐτῷ πρὸς
τὸ κτυπεῖν καὶ ἐμφοβεῖν αὐτάς· ὁμοίως καὶ Ἑλλάνικὸς
φησιν. τὴν δὲ Στυμφαλίδα λίμνην φασὶ διὰ βερέθρων
ἐκδοθεῖσαν ξηρανθῆναι.

Cf. Susemihl l. c. I p. 389; II p. 151; Christ,
Gesch. d. griech. Litt.³ p. 534 adn.; Cohn apud Pauly-
Wiss. E. R. s. v. Chares col. 2130. De avibus Stym-
phalicis v. Hyg. fabulas 20 et 30.

2.

Schol. Apollon. Rhod. IV, 1470 (Merkel-Keil
p. 525, 4):

Τὸν μὲν ἄρ' αἶσα θεῶν κείνην ὁδὸν ἡγορέη τε 1468
ᾠρσεν, ἔν' Ἡρακλῆος ἀπηλεγέως πεπύθοιτο,
Εἰλατίδην Πολύφημον

1) Στυμφήλη δὲ λίμνη cod. L = Laurent. 32, 9.

Πολύφημος ἐν Μυσίᾳ καταλειφθεὶς ἔκτισε πόλιν Κίον τὴν οὕτως ἰνομασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ. μαχόμενος πρὸς Χάλυβας οὗτος ἐτελεύτησεν, ὥς φησι Νυμφόδωρος. ὅτι δὲ τὴν Κίον ἔκτισεν αὐτὸ Χάρης ἐν πρώτῳ χρονικῶν.²⁾

De Polyphemo socio Argonautarum Cioque condito v. Il. A 264; schol. Apollon. Rhod. I 40; 1241; Apollod. I, 9, 16, 19. Val. Flacc. I 457.

3.

Sext. Empir. adv. mathem. I § 76 (Fabr. p. 233; Bekk. p. 616, 12):

Χάρης³⁾ (δὲ) ἐν τῷ πρώτῳ περὶ γραμματικῆς τὴν τελείαν φησὶ γραμματικὴν ἕξιν εἶναι ἀπὸ τέχνης διαγνωστικὴν τῶν παρ' Ἑλλήσι λεκτικῶν καὶ νοητικῶν ἐπὶ τὸ ἀκριβέστατον πλὴν τῶν ὑπ' ἄλλαις τέχναις.

De re ipsa cf. Graefenhan l. c. I p. 344; Steintal, Gesch. d. Sprachwiss.² II p. 176 sq.; A. Blau, l. c. p. 66 adn. 1.

4.

Sext. Empir. adv. mathem. I § 79 (Fabr. p. 233; Bekk. p. 616, 29):

Ἦτοικε δὲ καὶ (sc. Χάρης) Κρατήτειόν τινα κινεῖν λόγον, καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔλεγε διαφέρειν τὸν κριτικὸν τοῦ γραμματικοῦ· καὶ τὸν μὲν κριτικὸν πάσης, φησί, δεῖ λογικῆς ἐπιστήμης ἔμπειρον εἶναι, τὸν δὲ γραμματικὸν ἀπλῶς γλωσσῶν ἐξηγητικὸν καὶ προσωδιάς ἀποδοτικὸν

2) *Χάσις ἐν πρώτῳ χρόνῳ* cod. L; *Χάρων* conl. Spitzner cur. crit. in scholl. Apoll. Rhod. I p. 5; *Αὐτόχαρις* Mueller FHG IV p. 360; *Χάραξ* Heringa misc. obs. nov. VIII p. 949, quem secutus est Keilins. *Χάρης ἐν πρώτῳ χρονικῶν* scr. post. Susemihlium l. c. p. 151 adn. 23.

3) *Χαῖρις* pro *Χάρης* exhibit deinde idem fere referens schol. Dion. Thr. p. 118, 10 Hilg.; sed. v. supra p. 16.

καὶ τῶν τοῦτοις παραπλησίων εἰδήμονα· παρ' ὃ καὶ λοικέναι ἐκεῖνον μὲν ἀρχιτέκτονι, τὸν δὲ γραμματικὸν ὑπερέτη.

De vobabulis φιλόλογος, γραμματικός, κριτικός nemini ignota est celeberrima Lehrsii commentatio in Herod. scriptt. tria emendatt. p. 379 sq. Etiam cantilena est ab omnibus decantata de via ac ratione grammaticae magnam dissensionem efferbuisse Cratetem inter et Aristarchum. Cratetis Mallotae ipsius mentio fit supra apud Sext. Empir. adv. mathem. I § 44; cur κριτικός audire maluerit, ne longius abeam, cf. B. Wachsmuth, de Cratete Malota p. 9 sq. Ut hic criticum, sic Seneca epist. 108 philologum a grammatico τεχνικῷ distinguit. Maxime vero grammatici nomen tam late patet, ut partes omnes tres τεχνικήν, ἐξηγητικήν atque criticum et philologum ambitu suo complectatur, ut apud Quintil. instit. orat. II, 1, 4. Interdum grammaticae sub critica comprehenditur, ut ex Taurisci, Cratetis ipsius satellitis (de quo vid. Graefenhan l. c. I p. 334 adn. 34 et p. 419) sententia apud. Sext. Empir. l. c. I § 248 manifestum est: Ταυρίσκιος γοῦν ὁ Κράτητος ἀκουστής, ὥσπερ οἱ ἄλλοι κριτικοὶ ὑποτάσσων τῇ κριτικῇ τὴν γραμματικὴν, φησὶ κτέ. Sed proprie si loquaris, nec critice grammatices nec grammaticae critices pars est, ut praeclare demonstravit Lehrsii l. c.

5.*)

Etym. M. p. 416, 31: ἡ δ' ὅς· οἱ μὲν περὶ Ἑρα-

*) De hoc fragmento eiusque auctore dubio v. postea p. 29 sq. Porro in hoc articulo plura ex Photii lexico (hic et ipse Chares appellatur p. 62, 10) et Suida I, 2 p. 820, 6 restituenda sunt; coh. V (olim Isaaci Vossii, nunc biblioth. acad.

τοσθένην ἀντι τοῦ ἔφη δὲ οὗτος· διὸ δὲ δασύνουσι⁴⁾ τὴν ἐσχάτην· ἐντετάχθαι γὰρ ἄρθρον τὸ ὄς. καὶ ἡ δὲ⁵⁾ ἀντι τοῦ ἔφη δὲ⁶⁾ καὶ ἦν δ' ἐγὼ ἀντι τοῦ ἔφη δὲ⁷⁾ ἐγώ. παρ' ὃ δὲ Ἑρμιππος καὶ Ἀρίσταρχος ἀντι τοῦ ἔφη δὲ· ὡς⁸⁾ Χάρης δὲ καὶ Κριτόλαος ἀντι τοῦ ἔφασαν. καὶ ἀντι τοῦ ὦ φίλε σημαίνειν⁹⁾ φασί. διελέγχεται¹⁰⁾ δὲ ὑπὸ πλειόνων . . .

De formula ἡ δ' ὄς, atticismo usitatissimo (cf. Gregor. Cor. p. 151 Schaef.; Porphy. ad Il. E 533 p. 83, 15 Schrad.; Etym. M. p. 416, 27) haud egregie egit Dindorfius apud H Steph. tom. VIII p. 746 sq., melius disputavit Fritzschi ad Aristoph. Ran. 37 p. 15 sq., optime quaecumque huc spectant collegit explicavitque A. Ludwich, Mus. Rhen. XLI (1886), p. 437 sq. sub titulo 'Die Formel ἡ δ' ὄς.' De Eratosthenis opinione ἡ δ' ὄς = ἔφη δὲ αὐτός (cf. Schol. Plat. Phaed. p. 65 b: ἐὰν μὲν ἡ δύο μέρη λόγου ἔσται ἔφη δὲ ὄς τουτέστιν ἔφη δὲ οὗτος) v. Bernhardt, Eratosth. p. 218. Aristarchus idem sensit cf. Lehrs, Ar.³ p. 95 sq.

Lugd. Bat. non habet nisi haec: ἡ τ' ὄς] ἀντι τοῦ ἔφη οὗτος. διὸ καὶ δασύνεται κατὰ τὴν ἐσχάτην· ἔστι γὰρ ἄρθρον ὑποτακτικὸν τὸ ὄς· τὸ δὲ ἡ ἀντι τοῦ ἔφη καὶ ἦν δ' ἐγὼ ἀντι τοῦ ἔφη ἐγώ.

4) δασύνουσι Phot. Suid.; recepit Gaisf.; δασύναι Sylb.

5) ἡ δ' ὄς haud dubie legendum est.

6) Merito deest apud Phot. Suid.

7) Inter δ' et δὲ nutant codd. edd.

8) Haec omnia certe sunt mutila ac fortasse e Photio et Suida debent restitui, quomodo v. Gaisf. a. h. l.; ceterum δὲ ὡς pro δὲ· ὡς habent codd. D (olim J. P. Dorvillii, nunc bibl. Bodl:) et Marcianus 530 (M).

9) σημαίνει codd.; σημαίνειν simplicius et clarius Sylb. τίθεσθαι φασί Kulenkamp. M, Σῆμος coni. Ludw. l. c., nomen grammatici cuiusdam cf. Mueller FHG IV p. 492 sq. Locus ut alia corrigendus est ex Photio et lex. rhet. Bachm.

10) διελέγχονται M.

Ex recc. deinde conf. Diels, l. c. Herm. XXVI (1891)
p. 252 adn.

Antequam ad ipsum, quod nobis propositum est, accedamus Charetisque grammatici studia persequamur, non otiosum est discernere, num eundem habeamus atque Apollonii Rhodii discipulum, cuius librorum *περὶ ἱστοριῶν Ἀπολλωνίου* meminit schol. Apoll. Rhod. II, 1052, ubi Chares quidam *Ἀπολλωνίου γνώριμος* nominatur. Atque eundem Charetem latere schol. Apoll. Rhod. IV, 1470 Susemihlium recte perspexisse nobis iam constat. Sed Charetem, quem nunc Apollonii sectatorem cognovimus, penitus uni rei, magistri carminibus, deditum fuisse haud credibile videtur. Itaque quamquam tali computo graviora argumenta desunt, non dubito, quin Chares grammaticus, scriptor librorum *περὶ γραμματικῆς*, de quo nunc acturi sumus, praesertim cum eiusdem definitio grammaticae perquam prae se ferat vestigia prioris, nempe Apollonii aetatis, idem sit atque illius historiarum scriptor ac fortasse Critolai, ut videtur, philosophi illius peripatetici, quocum glossa lexicorum s. v. *ἡ δ' ὅς* eum consentire videmus (in quo offendit Blauius l. c. p. 67) aequalis necnon Aristarcho fere grandior. Hinc si discesseris, de Charetis vita aliunde nihil constat.

Sequitur, ut eius curas grammaticas accuratius contemplemur. Primo igitur, cum catervae Apollonii discipulorum particeps fuerit, silva historiarum atque uberrima fabularum copia magistri, qui inter omnes, quos doctos vocant, poetas excellebat,¹⁾ Charetem permotum esse opinamur, ut librum *περὶ ἱστοριῶν Ἀπολλωνίου* conderet, cuius mentio fit schol. Apoll. II, 1052, ubi *Χάρης* Apollonii ipsius *γνώριμος* una cum

1) Christ l. c.³ p. 534.

Seleuco ἐν Συμμίχτοις Apolloninm Stymphalidas πλωί-
δας appellasse auctor est. Cuius libri vestigia alibi
non inveniuntur; nam quod Susemihlius²⁾ quattuor
minimum libros fuisse conclusit ex Pseudo. Apul. de
orthogr. § 2, ubi de Busiri et Hercule agitur 'auctore
Argone³⁾ in quarto Apollonii commentario' ett. festivo
errore ductus v. d. evulgavit. Omisit enim fragmenta
illa de orthographia primum ab Angelo Maio Romae
1823, tum ab Osanno Darmstad. 1826 publici iuris
facta, falsarii cuiusdam recentioris memoriae esse,
ut videtur Caelii Rhodigini, professoris Ferrarensis
(1508—1512), quod contra Osannum⁴⁾ luculenter exposuit
Madvigius⁵⁾ monuitque denuo O. Crusius.⁶⁾ — Sed
redeamus ad Charetem. Etiam περὶ χρόνων sive χρονικά
nostrum scripsisse ex altero schol. Apoll. IV, 1470, de
quo in fronte commentationis diximus,⁷⁾ colligitur, unde
Polyphemum, Eleti filium unumque de grege Argo-
nautarum, Cium oppidulum, in Mysia relictum, condi-
disse clarescit. Nec vero de argumento indoleque
χρονικάν certi quicquam affirmare licet, nisi quod com-
plures libros fuisse ex eodem scholio accepimus, quippe
cum primi libri scholiographus mentionem fecerit. An
vero Charetem etiam ad historiam conscribendam se
applicasse putabimus? Non satis probabile, certe pro-
babilius videtur eum praecipue grammaticae studiis
operam dedisse; neque inter grammaticos infimum

2) l. c. II p. 151 adn. 23.

3) Pro 'Argone' legit Susemihlius l. c. 'Charone', quem
cum Charete nostro et Naucratis apud Suidam ladauto eun-
dem putat cf. Joensen, de scriptt. hist. phil. II, p. 7,4.

4) Jahnii ann. XIII (1829), p. 306.

5) opusc. I p. 1 sq.

6) Philol. XLVII (1889), p. 434 sq.

7) Supra p. 17.

locum eum obtinuisse ex eo ipso intellegitur, quod peculiaris libri *περὶ γραμματικῆς* auctorem novimus, de quo quid indicandum sit, videamus. Ac primo libro — complures igitur hanc artem grammaticam comprehendisse constat — Charetem definitionem grammaticae elaborasse rettulit Sext. Empir. adv. math. I, § 76, cum diceret perfectam grammaticam esse ‘habitu ex arte habentem vim discernendi exactissime ea, quae apud Graecos et dicuntur et cadunt sub intelligentiam praeter ea, quae sunt sub aliis artibus’. Eadem quamvis concisa perhibet scholiasta Dionysii Thracis p. 118,10 Hilg. grammaticam esse ‘habitu ex arte atque historia habentem vim discernendi ea, quae apud Graecos dicuntur’. Verum Charetis libros *περὶ γραμματικῆς* fortasse ab hac definitione coepisse concludere ausim (quamquam huic rei nimium non tribuerim) Dionysii Thracis exemplo, cuius disciplinae grammaticae initium, quod nemo ignorat, hic comparandi causa opponere conducit: ‘*γραμματική ἐστιν ἐμπειρία τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων*, quae Charetis dogmate multo clariora esse unusquisque actutum videt.

Atque etiam Charetis definitionem grammaticae sive ex omni sive aliqua parte iam antiquis temporibus displicuisse memoriae est traditum, quamquam Sext. Empiricus, alia quidem valde indignatus postrema verba *πλὴν τῶν ὑπ’ ἄλλαις τέχναις* laude extulit; pergit enim: ‘*τὸ τελευταῖον προσθεῖς οὐ παρέργως. Ἐπεὶ γὰρ τῶν παρ’ Ἑλλήσι λεκτῶν καὶ νοητῶν τὰ μὲν ἐστὶν ὑπὸ τέχναις, τὰ δ’ οὐ, τῶν μὲν ὑπὸ τέχναις οὐκ οἶται τέχνην εἶναι καὶ ἔξιν τὴν γραμματικὴν, ὅσον ἐν μὲν μουσικῇ τῆς διὰ τεσσάρων συμφωνίας καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν συστημάτων, ἐν δὲ μαθηματικῇ ἐκλείψεως ἢ τῆς τῶν κύκλων θέσεως. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων νοητέων τεχνῶν*.

οἰδενὸς γὰρ τῶν ἐπ' αὐταῖς εἵδησις ἡ γραμματικὴ, ἀλλὰ μέθοδος τίς ἐστι τῶν παρὰ ταύτας ἐτέρων λεκτῶν τε καὶ νοητῶν, νοητῶν μὲν ὥς ὅτι πίσυρες τέσσαρες καὶ βῆσαι καὶ ἄγχεα οἱ βάσιμοι τόποι, λεκτῶν δὲ τῶν περὶ τὰς διαλέκτους, οἶον, ὅτι τοῦτο μὲν εἴρηται Δωρικῶς, τοῦτο δ' Αἰολικῶς, καὶ οὐχ ἥπερ οἱ στωικοὶ τὸ σημαινόμενον, ἀλλ' ἀνάπαλιν τὸ σημαῖνον· τὸ γὰρ νοητὸν ἐπὶ τοῦ σημαινόμενου μόνου παρτίληπται (adv. math. I §§ 76. 77). Tum vero Charetis doctrinam accuratius cum Dionysii definitione comparanti Sexto Empirico saepius ex ratione sceptica copia datur illum quam vehementissime increpare, quod grammaticam versari voluerit in omni voce Graeca et in omni significato, quod quidem, si fas sit dicere, ne dei quidem praestare possint; sic disertis verbis nostrum pungit: Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἀποδόσεως τοιαῦτα, πῇ μὲν μετριώτερα τῶν Διονυσίου ἀτοπημάτων, πῇ δὲ χείρονα. ὅτι μὲν γὰρ τῆς σωρικῆς ἀπορίας ἐξέλυσε τὴν γραμματικὴν καὶ τῶν ἀλλοτριῶν κεχώρικε θεωρημάτων, μουσικῆς τε καὶ μαθηματικῆς ὡς μὴ προσηκόντων, αὐτίθεν συμφανές· τοῦ δὲ μὴ ἀνυπόστατον ὑπάρχειν οὐδαμῶς αὐτὴν ἐρρύσατο, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἶναι τοιαύτην μᾶλλον συνηγωνίσατο. ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος κατὰ τι διώρισε τὸν τῆς γραμματικῆς ὄρον, ἐπὶ μόνων αὐτὴν ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων στήσας· οὗτος δὲ περὶ πᾶσαν Ἑλληνικὴν φωνὴν καὶ περὶ πᾶν σημαινόμενον καταγίγνεσθαι ταύτην θέλει. ὅπερ, εἰ θεμιτὸν εἰπεῖν, οὐδὲ θεοῖς ἀνυτόν⁸⁾ ἐστιν. ὥς γὰρ καὶ πρότερον ἐλέγομεν, οὐδεμία μέθοδος συνίσταται περὶ τι ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ μάλιστα αὐτὴ τοῦτο περατοῖ· τῶν γὰρ ἀορίστων ἡ ἐπιστήμη δεσμός ἐστιν· τὰ δὲ σημαίνοντα καὶ σημαινόμενα τῶν πραγμάτων ἐστὶν ἄπειρα· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἡ γραμματικὴ τέχνη περὶ τὰ σημαίνοντα καὶ σημαινόμενα. καὶ μὴν παντοῖαι γίνονται

8) ἀνυστόν Lobeck, Paralip. gramm. Gr. p. 431.

τῶν φωνῶν μεταβολαὶ καὶ πρὸ τοῦ γεγονάσι καὶ εἰσαυθις γενήσονται. φιλομετάβολον γὰρ τί ἐστὶν ὁ αἰὼν, οὐκ φνυτὰ μόνον καὶ ζῶα ἀλλὰ καὶ εἰς ῥήματα. περὶ ἐστῶσαν δὲ ἀπειρίαν, οὗ τοί γε καὶ μεταβάλλονσαν ἀμήχανόν ἐστι γνῶσιν ἀνθρωπίνην εἶρεῖν. οἷδὲ ταύτη ἄρα ἡ γραμματικὴ συστήσεται ἄλλως τε ἢ τοι τεχνικὴν οἶεται εἶναι τὴν ἔξιν ἢ ἄτεχρον. καὶ εἰ μὲν τεχνικὴν, πῶς οὐκ αὐτὴν εἶπε τέχνην ἀλλὰ τὸ ἀφ' οὗ ἐστίν; εἰ δὲ ἄτεχρον, ἐπεὶ οὐ δυνατόν διὰ τοῦ ἀτέχρου τὸ τεχνικὸν ὁρᾶσθαι, οἷδὲ συστήσεται τις γραμματικὴ ἔξιν τεχνικῶς διαγινώσκουσα τὰ παρ' Ἑλλήσι σημαίνοντα τε καὶ σημαινόμενα (adv. math. I §§ 80—83). Sed longius quam Sextus progressus est Dionysii Thracis interpres, qui Charetis definitionem prorsus reiciendam esse putat, quia proximo careat genere; his verbis eum castigat: ὁ φεῖλομεν γένῃ ἐν τῷ ὄρω τιθέναι τὰ ἐγγυτάτω οὐ τὰ πορρωτάτω. οὐ θέλει γὰρ ὁ τὸν ἀνθρώπον ὀρίζων λέγειν,⁹⁾ ὅτι ἀνθρωπὸς ἐστὶν οὐσία λογικὴ θνητὴ καὶ τὰ ἐξῆς, ἐπειδὴ τὸ οὐσία ἀπέχει, καὶ γένος τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ· διὰ μέσου (γὰρ) τοῦ ζώου ἐστὶ[τὸ] γένος τοῦ ἀνθρώπου ἢ οὐσία, δεόν τὸν ὀριζόμενον τῷ ἐγγυτάτῳ γένει κεχρησθαι, λέγω δὴ τῷ ζῳῷ (p. 118,5 Hilg.) Itaque Chares non recte definivit grammaticam: 'καὶ γὰρ ἀπέχοντι γένει ἐχρήσατο· διὰ μέσου γὰρ τῆς τέχνης ἐστὶν ἡ ἔξιν τῆς γραμματικῆς γένος, τῆς μὲν γὰρ γραμματικῆς γένος ἐστὶν ἡ καθόλου τέχνη, τῆς δὲ τέχνης ἡ ἔξιν, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ Ζήνων λέγων, τέχνη ἐστὶν ἔξιν ὁδοποιητικὴ, τουτέστι δι' ὁδοῦ καὶ μεθόδου ποιούσά τι'. (p. 118,12 Hilg.) Hisce verbis scholiastae nihil habeo, quod addam; namque rem acu tetigerunt. Verum aliquot grammaticorum illorum ac posteriorum temporum definitiones

9) Sic Hilg.; ὀφείλει γὰρ ὁ τὸν ἀνθρώπον ὀρίζων [αὐτὸν] λέγειν Bekk. Anecd. Gr. p. 663,5.

alias vocis *γραμματική*, quae cum Charetis enuntiatio conferantur, subnectere non pigebit,¹⁰⁾ velut ab Eratosthene grammatica nominata est *παντελής ἔξις ἐν γραμμασιν*,¹¹⁾ id quod Charetis sententia paullulum abhorret, et Theodosius Alexandrinus grammaticus posterioris aetatis saec. IV. similiter ait *τέχνην ἢ ἔξιν θεωρητικὴν καὶ ποιητικὴν τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσι, δι' ἧς ἐκάστῳ τὸ οἰκτεῖον ἀποδιδόντες ἐξ ἀπείρου καταληπτὸν ποιοῦμεθα.*

Jam commentatione de Charetis opere grammatico defungi festinemus. Nescio an inter clarissimos suae aetatis Crateteos fuerit, quod Graefenhanus¹²⁾ collegisse videtur eo quod ille grammaticam *ἔξιν ἀπὸ τέχνης διαγνωστικὴν*, non *ἐμπειρίαν* velut Aristarchei, Dionysius Thrax alii¹³⁾ definivit, deinde quod Cratetis Mallotae opinionem inter criticum ac grammaticum distinguendum esse redintegrasse vel occasione oblata in quaestionem vocasse videtur:¹⁴⁾ 'ille enim contenderat criticum differre a grammatico. Et criticum quidem dicit oportere peritum esse omnis scientiae, quae ad eruditionem pertineat; grammaticum autem esse tantum interpretem inusitatarum vocum et tradere accentus eaque quae scienda sint his similia. Et ideo illum quidem esse similem architecto, grammaticum autem ministro!'

Atque hac tenus filum commentatiunculae Charetis studiorum reliquias percurrit, quibus etiam quam-

10) Cf. Graefenhan l. c. I p. 341 sq.

11) Schol. ad Dionys. Thr. p. 116,10 Hilg.

12) In suo indice IV p. 469 nominat Pergamenum.

13) Graefenhan l. c. I p. 432.

14) Lersch, Sprachphil. pars I p. 69 infr. reluctantae Steintalio l. c. ² p. 176 adn., quod mihi quidem argumentis nec firmare nec refellere in animo est.

vis cunctanter annumeraverim glossam vocis ἡ δ' ὅς
apud auctorem Etym. M. p. 416, 31,¹⁵⁾ cuius locum
paulo mutatum et contractum landato pariter Charete
redditum legas a Photio p. 62, 10 et in Anecd. Bach-
manni I p. 249, 8. Sed ut facilius de Charete iudicium
feratur, contextum glossarum valde corruptum tur-
batumque sub uno aspectu ponamus:

Phot. p. 62, 10 Nab. I p. 254:

ἡ δ' ὅς: ἀντὶ τοῦ ἔφη δὲ οὗτος.
καὶ ἀντὶ τοῦ ἔφη. τάττεται δὲ
καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. καὶ
ἀντὶ τοῦ ἔφασαν. καὶ ἀντὶ τοῦ ὦ
φίλε. τοῦτο Χάρης μὲν φησι καὶ
Κριτόλαος σημαίνει. διελέγχεται δὲ
ὑπὸ πλειόνων.

Lex. rhetor. Bachm. Anecd. I,
p. 249, 8: ἡ δ' ὅς: ἔφη δὲ οὗτος.
ἔφη. ἔφασαν. καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς καὶ
ἐπὶ γυναικός. ὦ φίλε. τοῦτο Χάρης
μὲν φησι καὶ Κριτόλαος σημαίνει.
διελέγχεται δὲ ὑπὸ πλειόνων.

Etym. M. p. 416, 31:

ἡ δ' ὅς: οἱ μὲν
περὶ Ἐρατοσθένην
ἀντὶ τοῦ ἔφη δὲ οὗ-
τος· διὸ δὲ δασύνουσι
τὴν ἐσχάτην· ἐντε-
τάχθαι γὰρ ἄρθρον
τὸ ὅς. καὶ ἡ δὲ ἀντὶ
τοῦ ἔφη δέ. καὶ ἴν
δ' ἐγὼ ἀντὶ ἔφην δὲ
ἐγώ. παρ' ὃ δὴ Ἐρ-
μιππος καὶ Ἀρί-
σταρχος ἀντὶ τοῦ ἔφη
δέ. ὡς Χάρης δὲ καὶ
Κριτόλαος ἀντὶ τοῦ
ἔφασαν. καὶ ἀντὶ τοῦ
ὦ φίλε σημαίνειν
φασί. διελέγχεται δὲ
ὑπὸ πλειόνων κτέ.

Photiani lexiçi glossam plane cum Bachmanni
anecdoto congruere in aperto est, sed etymologum
puriozem glossematis formam servasse Ludwichio l. c.
proclive concedimus; inde igitur in textu constituendo
proficiscendum est. Atque Eratosthenis, Hermippi,

¹⁵⁾ Χάρης qui hic vocatur, idemne sit atque Apollonii
Rhodii assecla an alius scriptor hand certum est.

Aristarchi sententias miras admodum (de quibus Ludwichium videas) nobis commemorasse sufficiat. Sed Chares, de quo ille rerum scriptore Alexandri Magni cogitat¹⁶⁾ et Critolaus¹⁷⁾ quid voluerint e textu etymologi primo conspectu haud satis cognoscitur. At neminem, qui tres lexicorum glossas attente perlegerit, effugere potest alteram ex altera emendandam esse, ita ut Chares Critolausque voluerint formulam ἡ δ' ὅς idem significare ac tantumdem valere quod ἔφασαν,¹⁸⁾ alii (inter hos fortasse idem Critolaus) nescio quo pacto, ὦ φίλε. Et simile sensisse videtur Dielsius l. c., cum puriore forma Etym. M., quae exstat in Vaticano nr. 1818, ex Reitzensteinii collatione addita παρ' ὃ δὴ Ἑρμιππος καὶ Ἀρίσταρχος ἀντὶ τοῦ ἔφη δὲ ὅς. Χάρης δὲ καὶ Κροτόλαος (sic) ἀντὶ τοῦ ἔφασαν καὶ ἀντὶ τοῦ ὦ φίλε σημαίνειν· διελέγχεται δὲ ὑπὸ πλειόνων κτε diceret: 'Ex Bachmanni lexico non minus quam ex etymologo manifestum fit corruptam ante Photii aetatem compluribus locis sive, quod magis credam, inepte contractam esse ubertatem exemplaris, quod sic olim conceptum fuisse suspicor: Χάρης δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ἔφασαν παραλαμβάνεσθαι φησιν καὶ Κριτόλαος τοῦτο 'ὦ φίλῃ σημαίνειν· διελέγχεται δὲ ὑπὸ πλειόνων, in quo viro docto de Charete omnino assentimus: Sed ut Critolai opinionem sane mirificam praetermittamus, Charetis doctrinam 'ἡ δ' ὅς' ἀντὶ τοῦ ἔφασαν' certe verissimam ex corruptelis elicuisse laetamur.

Sed ad axitum huiusce capitis pervenimus. Haec

16) Mueller, Scriptt. rer. Alex. M. p. 114.

17) Sive ignobilis quidam grammaticus est sive philosophus sectae peripateticae addictus, qui cum Diogene et Carneade celebrem illam ad Romanos legationem obiit a. 155 a. Chr. v. Christ. l. c.³ p. 575.

18) Ludwich, l. c. p. 443

grammaticum fuisse iudicas; at nunquam eum propriam grammaticae disciplinam condidisse eiusque operae non solum grammaticae, sed etiam interpretatoriae in tanto litterarum naufragio tantummodo minutias ad hunc diem duravisse obliviscaris. Huc usque de Charete.

Cap. III.

De Chaeride grammatico eiusque reliquiis.

Ut lectoribus facilius liceat de eis, quae ex Chaeridis testimoniis erui possint, ipsi iudicare, praemittamus reliquias rerum ordine dispositas atque omnibus, quatenus fieri potuit, adhibitis artis criticae subsidiis:

Fragmenta, quae spectant

a) ad Homerum

α) in scholiis Iliadis:

1.

Didym. schol. A II. B 865 (Dind. I p. 134, 21):

Γυγαίη τέκε λίμνη: ἄνευ τοῦ ι, Γυγαίη τέκε λίμνη. ἢ κατὰ Ἀρίσταρχον εἶχε διόρθωσις. οἱ δὲ περὶ Χαῖριν¹⁾ καὶ Διόδωρον καὶ τινες²⁾ τῶν καθ' ἡμᾶς προστιθέασι τὸ ι, ἢν' ἢ λίμνη ἐπι Γυγαίη τέκε, κακῶς· μηδέποτε γὰρ Ὀμηρον λίμνης τέκνα ἱστορεῖν· βίαιοι δὲ εἰσιν.

λίμνη igitur legit Aristarchus cf. A. Ludw., Ar. hom. Textkr. I p. 228. *λίμνη* Chaeris et Diodorus teste Didymo cf. Did. fr. coll. M. Schmidt, p. 123 sq. Vid. Eustath. p. 366, 3. De lacu Gygaeo cf. Mueller, Philol. VII (1852), p. 239 sq.

1) Χαῖρον cod. fol. 41 r; em. Villosis.

2) τισι cod.; em. Bekk.

2.

Schol. LT II. Z 4 (Dind. III p. 275, 1):

Πρότερον ἐγγράπτο 'μεσσηγὺς ποταμοῦ Σκαμάνδρου καὶ στομαλίμνης,' ὕστερον δὲ Ἀρίσταρχος ταύτην τὴν γραφὴν εὐρὼν ἐνέκρινεν.³⁾ Χαῖρις⁴⁾ δὲ γράρει 'μεσσηγὺς ποταμοῦ Σκαμάνδρου καὶ Σιμόεντος.'

Schol. cod. A. ad. h. v. est: ἡ διπλὴ ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίοις (i. e. in exemplaribus prioris editionis Aristarcheae v. Ludw. l. c. pagg. 19, 26. 169 adn.) ἐγγράπτο 'μεσσηγὺς ποταμοῦ Σκαμάνδρου καὶ στομαλίμνης,' διὸ καὶ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι γέρεται. καὶ ὕστερον δὲ περιπεσὼν ἔγραψε 'μεσσηγὺς Σιμόεντος ἰδὲ Ξάνθοιο ῥοάων.' τοῖς γὰρ τοῦ ναυστάθμου τόποις ἡ γραφὴ συμφέρει πρὸς οὓς μάχονται. Cf. Lehrs Ar. ³ p. 223. De loco difficillimo uberius egit Sengebusch, Hom. diss. pr. p. 28.

3.

Didym. schol. A II. Z 71 (Dind. I p. 229, 6):

νεκροὺς ἅμ πεδίον συλήσετε τεθνηῶτας: οὕτως Ἀρίσταρχος.⁵⁾ ὁ δὲ Ζηρόδοτος 'Τράϊων ἄμπεδιον συλήσομεν ἔντεα νεκρούς.' Ἀθηνοκλέους δὲ ἐν τῷ περὶ Ὀμήρου παρατηρήσαντος ὅτι τῷ μὲν καμάτῳ καὶ ἑαυτὸν ὁ Νέστωρ ὑποβάλλει, λέγων κτείνωμεν, τὸ δὲ κέρδος ἴδιον ποιεῖται τῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ συλήσετε, ὁ Χαῖρις⁶⁾ 'Ὀμηρικὸν εἶναί φησι⁷⁾ τὸν τῆς ἐρμηνείας χαρακτῆρα, ὥς ἐν τοῖτοις ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες ὅσοι θεοὶ εἰς' ἐν Ὀλύμπῳ, Σοὶ ἱ' ἐπιπείθονται καὶ δεδμήμεσθα ἕκαστος' (II. E 877. 8). ἔδει γὰρ δέδμηται ὥς πείθονται, ἢ ἀνάπαλιν· καὶ πά-

3) ἐπέκρινεν codd., em. edd.

4) Χάρις codd., recte Χαῖρις La Roche HT. p. 81.

5) Verba οὕτως Ἀρίσταρχος τεθνηῶτας in margine inter sunt repetita.

6) συλήσεται ὅχους cod. fol. 81 v; em. Villois; cf. Ludw. l. c. I p. 180.

7) εἶναι φησὶ cod.

λιν 'ἀλλ' ἄγεθ' ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες, Νῦν μὲν δόρπον ἔλεσθε κατὸ στρατόν' (Π. Σ 297. 8.)⁸⁾ καὶ ἀλλαχοῦ. οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἀκμάζει ὁ Νέστωρ, ἀλλ' ὑπὸ γήρως ἔοικεν ἀπειρηκέναι.⁹⁾ ταῦτα ὁ Δίδυμος.

Zenodotus (H. Duentzer, de Zenodoti stud. Hom. p. 146 sq.) legit Τρώων ἀμπεδίον συλήσομεν ἔντεα νεκρῶν, Aristarchus (Ludw. l. c. I p. 265) ut Chaeris et recc.: 'νεκρούς ἅμ πεδίον συλήσετε τεθνηῶτας.

4.

Herod. schol. A Π. I 605 (L. II p. 68, 1):

τιμῆς ἔσσαι: τινὲς τὸ τιμῆς διὰ τοῦ ι γράφουσιν, ἀπὸ γὰρ τοῦ τιμήεις· οὕτως καὶ τὴν αἰτιατικὴν εἶπε 'καὶ χρυσὸν τιμήντα' (Π. Σ 475). καίτοι λόγος ἐστίν, ὡς πᾶσα εὐθεΐα ἀρσενικοῦ ὀνόματος ἐν τῇ τελευταίᾳ δύο ἔχουσα φονήεντα ταῦτα ἐκφωνεῖ, χωρὶς τοῦ Θρᾷξ.¹⁰⁾ οὐκ ἐπέισθη δὲ ἡ πυράδοσις. Ἀρίσταρχος γὰρ ἄνευ τοῦ ι, οὐκ ἔγινως δὲ γενικὴν ἐκδέχεται, λειποίσης φράσεως. τιμῆς γὰρ φησιν ἄξιος ἔση. ὁ δὲ Χαῖρις¹¹⁾ βοηθῶν αἰτῶν φησιν ὅτι ἐπιφέρει ὅτι με ταύτης χρεὰ τιμῆς.

Aristarchus legit τιμῆς cf. Ludw. l. c. I p. 309; alii τιμῆς. Herodianum voluisse τιμῆς sine ι adscripto pro adiectivo τιμήεις patet ex schol. Π. M 201 (L. II, p. 82, 9.) Cf. Joanne Alex. p. 8, 30. Hoc monuit Lehrsius Herod. scriptt. tria emendatt. p. 255, quocum consentiunt plerique recc., ut La Rochius HU p. 221;

8) Sic Blavius l. c. p. 59 adn. 1; M. Schmidt, Did. p. 114 alterum versum B 139, alterum Σ 298 notat, quo sensus obscuratur; 'eo enim, quod docet Chaeris, alter certe ita tantum valet, si cohaerentes illi vv., ut Blavius l. c. significavit, subintelleguntur.'

9) ἀπειρηκέναι cod.

10) Θρᾷξ sine ι, quod dicitur ἀνεκφώνητον cod.

11) Χᾷρις cod. A; Χάρης Etym. Florent. in Milleri Mélang. de la litt. grecque p. 282, 9; vid. supra p. 9 sq.

contra alii scripserunt *τιμῆς* ex *τιμήεις* contractum cum i subscripto cf. *τιμῆντα* II. Σ475; *τεχνῆσαι* Od. η 110. Nauckius legit *τιμῆς* sed ita, ut genetivi nominis *τιμῆ* habeat, praeterae verba οὐκέθ' ὁμῶς . . . πόλεμόν περ ἀλαλκῶν in suspicionem adduxit Mélang. Gréco-Rom. IV, p. 501 legitque
 'οὐκέτι *τιμήεις*, δηλούς περ ἀλαλκῶν' vel
 'οὐκέθ' ὁμῶς *τιμῆς* τεύξη, δηλούς περ ἀλαλκῶν. Christius *τιμῆς* legens Menradi coniecturam affert, qui non οὐκέτι *τιμήεις*, quod ille putat, sed in libro de contract. et synizes. usu Hom. p. 86 *τίμιος* οὐκέθ' ὁμῶς proponit cf. Od. κ 38. Equidem interpretatione *τιμῆς* pro *τιμήεις* acquiescam, quam et ipse Wolfius probavit.

5.

Schol. A II. N 103 (Dind. II, 8, 10):

Θῶων: . . . τὸ(δὲ) Θῶων ἐνιοι περισπῶσιν ἔν' ὁμοτονῇ τῷ¹²⁾ Θηρῶν καὶ κυνῶν. οὕτως δὲ καὶ Ἀρίσταρχος προφέρεται,¹³⁾ Διοκλῆς καὶ ὁ Θερᾶξ Διονίσσιος ὡς βαρύνοντες τὴν λέξιν. Κάσιος¹⁴⁾ δὲ ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῆς βαρυτονίσεως φησὶν ὅτι τὰ μονοσύλλαβα, ὅταν μὲν ἔχη τὴν πληθυντικὴν ἐπὶ τῆς τελευταίας συλλαβῆς μετὰ συμφώνου λεγομένην, πάντως καὶ κατὰ τὴν γενικὴν περισπᾶται, οἷον Θῆρες κύνες χῆνες, ὅταν δὲ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην, πάντως βαρυτονουμένην,¹⁵⁾ οἷον Τρῶες δμῶες Θῶες λᾶες. ἀντίκειται δὲ αὐτῷ τὸ παίδων καὶ πάντων. Χαῖρις¹⁶⁾ δὲ φησὶν οὐκ εἶναι ἐν δισυλλάβοις¹⁷⁾ ἀναλογίαν.¹⁸⁾

12) τὸ cod; em. Bekk.

13) προφέρεσθαι cod; em. Villosis.

14) Idem grammaticus memoratur schol. Townl. II. H 235.

15) βαρυτονουμένης cod; em. Villosis.

16) Χαῖρις cod. A; Χάρης cod. Reg. Paris. 2766 (Cram. Anecd. Paris. III p. 285, 23) vid. supra p. 11.

17) μονοσύλλαβοις praeef. Lobeck, parall. gram. Gr. p. 121.

18) ἀναλογίαν cod. A; ἀπολογίαν Cram. l. c.

Alterum schol. de ea re ad eund. v. est Herodiani cf. L. II p. 85, 3. Vid. Lehrs, Ar. ³ p. 250 sq; Lersch, Sprachphil. II p. 105; Steinthal, Sprachwissensch. ² II p. 128; A. Blau, l. c. p. 58.

6.

Schol. A Hom. Σ 191 (Dind. II, p. 156, 28):

στεῦτο γὰρ Ἑφαίστοιο πάρ' οἰσέμεν ἔντεα καλά.

παροισέμεν: Χαῖρις¹⁹⁾ τῇ τὰς συναλειφθείσας προθέσεις μὴ ἀναστρέφεισθαι ὁμολογεῖ,²⁰⁾ ἔνθα δ' αὖ ἀναστρέφει,²¹⁾ ἵνα²²⁾ διάφορον σημαίνονμενον νοηθῇ· διαφέρει γὰρ τὸ παρενεγκεῖν Ἑφαίστου ὄπλα.

Aristarchus legit πάρ' οἰσέμεν accentu praepositionis servato, ut ex schol. ad eund. v., quod in cod. Ven. A sequitur apudque Dindorfium praecedit, intellegitur. Alterum schol., ubi Chaeris in arena critica versatur, valde corruptum est; restitui, ut supra dedimus, qua ratione commotus v. postea.

7.

Herod. περὶ μον. λέξ. 42, 4 (L. II p. 947, 20):

Στρονθός:²³⁾ τὰ εἰς θός λήγοντα καθάρᾳ μονογενῇ δισίλλαβα παραληγόμενα φήσει μακρᾷ βαρύνεσθαι θέλει,

19) Χαῖρις cod. A; χαίρει Villosis.

20) Verbum quod deest, suppl. ὁμολογεῖ vel similiter ὁμονοεῖ vel συγκατατίθεται.

21) Sic equidem scripsi; cod. exhibet: καὶ ἐνθάδε οὐκ ἀναστρέφεισθαι καὶ ἐνθάδε οὐκ ἀναστρέφει = ἀναστρέφει; καὶ del; οὐκ certe delendum est, in δ' αὖ mutat Schraderus, de notis criticis Bonnae 1863 p. 42.

22) Post ἵνα sequitur in A μὴ, quod delevi.

23) Articulum de στρονθός, voce solitaria, postremo emendavit praeclarissime P. Egenolf, Mus. Rhen. LVI (1901), p. 2:2, quem omnino secutus sum.

κῶθος, οὕτως ὁ κωβίος, μῦθος Ζῆθος²⁴⁾ Σῆθος ποταμός
Σκυθίας ὡς Φιλοστέφανος, Ξοῦθος τὸ κύριον,

Ἀωρός τε Ξοῦθός²⁵⁾ τε (Hesiod. fr. 27 Rzach)
Βοῦθος Πύθια νικήσας²⁶⁾ παροιμία Βοῦθος περιφοιτᾷ,
Κρατῖνος Χείρῳσι, τάττεται δέ καί²⁷⁾ ἐπὶ τῶν εὐήθων
καὶ παχυφρόνων.²⁸⁾ Νοῦθος μὲν²⁹⁾ κύριον Μένανδρος ἐν
Ψοφοδεῇ,³⁰⁾ νοῦθος δὲ ἐπιθετικόν, σημαίνει δὲ ἄφρων³¹⁾,
Ἡσίδοτος γάρ³²⁾ ἐν τρίτῳ

νοῦθος δὲ ποδῶν ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει³³⁾ (fr. 75 Rzach)
σημειῶδες ἄρα τὸ στρουθός ὀξυνόμενον. ἰστέον δὲ ὅτι
Χαίρις³⁴⁾ φησιν Ἀττικοὺς βαρύνειν τὸ ὄνομα ὡς καὶ

24) Θῶκος, οὕτως ὁ κήβιος κωμικός, μῦθος, γῆθος. . . cod;
corr. Meinekius hist. com. p. 530 cl. Athen. 309 c, et Arcadio
49; 1 μῦθος κῶθος (sic recte Hav.) Ζῆθος Ξοῦθος τὸ κύριον. In
κωμικός verissime dittographiam ex κωβίος agnovit. — In Epi-
merismis H. p. 391 sic est: Ξοῦθος ἔστι δὲ ὄνομα κύριον κῶθος
σημαίνει σῆθος — Hic igitur praeter Ζῆθον et Σῆθον habemus,
debetur nobis κωβίος. Haec notavit Lehrsius Herod. scriptt.
tria p. 146.

25) Cod. pro utroque Ξοῦθος peccat ζοῦθος; corr. Dind.

26) ἐνίκησα cod., em. Meinek. Com. Fr. I p. 158.

27) καὶ del. Meinek., rest. Egen.

28) παχυφρώνων cod; παχυφρόνων em. Egen. ex Hesychio s. v.
Βοῦθος περιφοιτᾷ cf. Zenob. II, 66; Plut. Prov. I, 33.

29) μὲν inser. Egen.

30) Sic Egen. Μένανδρος Ψοφοδεῇ Schneider in annal.
Goetting. a. 1842, p. 525.

31) Sic Egen. ex Hesych. s. v. νοῦθος.

32) Sic cod.

33) νοῦθος κύριον νόθος ἐν οὐδὲ Ἡσίδοτος κτέ cod.; Lob.
proll. path. p. 107 coll. Hesychio νοῦθος νοῦθος — νοῦθός
ἀφανής — νοῦθός ἄφρωνος σκοτεινός Herodianus hic νοῦθός afferre
visus est et tale quid excidisse putabat καὶ νόθος νοῦθός εἴρηται,
tum Lehrsius l. c. scripsit Νοῦθος κύριον, καὶ νόθος, ἣν οἶδεν
Ἡσίδοτος ἐν τρίτῳ κτέ.

34) ἰαίρις cod. Cramerus, Mss. crit. Cantabr. p. 648 Χάρις
scr. ex schol. Aristoph. Avv. 876, Lehrsius l. c. et alii Χαίρις
ex schol. A II. B. 311, quod praefero; v. p. 12. sq.

ἴσως μέντοι παρήλλαξε τῶν προκειμένων ἐπεὶ καὶ ἀρσενικῶς
λέγεται

‘καλοὶ δέ σ’ ἄγον

ὠκέες στρουθοὶ’

καὶ θηλυκῶς

‘αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ τέκν’ ἔφαγε στρουθοῖο καὶ αὐτήν.’³⁵⁾
(Il. B 326).

β) in scholiis Odysseae.

Conspectum siglorum codd. propono. Est littera

H = Harleianus 5674.	T = Hamburgensis 56.
M = Venetus bibl. Marc.	E = Ambrosianus part.
613 (de quo cod. no-	sup. E 89.
tisque M ¹ M ^a aliis	D = Parisinus 2403.
vide Ludwichium in	I = Vaticanus gr. 1320.
addendis ad Lentzii	Y = Vindobonensis 56.
Herod. II p. 1223).	B = Ambrosianus part.
Q = Mediolanensis Am-	sup. 99.
bros. part. sup. Q 88.	V = scholia vulgata, quae
R = Laurentianus plut.	falso ‘Didymi’ di-
57, 32.	cuntur.
P = Heidelbergensis sive	
Palatinus (Wilken,	
p. 277).	

8.

Schol. Od. α 58 (A. Ludwich, prg. acad. Alb.
Regim. 1888, II p. 7, 9): αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς 57

ἴμενος καὶ καπνὸν ἀποθρῶσκοντα νοῆσαι

ἷς γαίης θανέειν ἰμείρεται.

ἴμενος καπνόν:³⁶⁾ τρόπον ἐρμηνείας ἀντίστροφόν

— — —
³⁵⁾ στρουθός invenitur Hom. Il. B 311. 317, quapropter h. l.
fragmentum posuimus.

³⁶⁾ ἴμενος καπνόν H Q, ἴμενος M^a, om. D I.

φησιν εἶναι ὁ Χαῖρις³⁷⁾, ὅταν³⁸⁾ ἀντιστρέφωσι³⁹⁾ τὸν σχηματισμὸν αἱ λέξεις, ὡς καὶ⁴⁰⁾ τὸ χασσάμενος [πελεμίχθῃ ('Π. Α 535)] πελεμιχθεῖς⁴¹⁾ ἐχάσατο,⁴²⁾ καὶ⁴³⁾ 'κονίσσαλος⁴⁴⁾ ὤρνυ⁴⁵⁾ ἀέλλης⁴⁶⁾ ('Π. Γ 13) ἀντὶ τοῦ κονισσάλου⁴⁷⁾ [ἄελλα] καὶ⁴⁸⁾ 'παρώχηκεν⁴⁸⁾ δέ⁴⁹⁾ πλέων⁵⁰⁾ νύξ τῶν δύο⁵¹⁾ μοιράων ('Π. Κ 252), παρὸν οὕτως φάναι,⁵²⁾ τὸ πλεόν τῆς νυκτός, ὃ ἐστι⁵³⁾ δύο μοῖραι.⁵⁴⁾ τὸν αὐτὸν δὲ⁵⁵⁾ τρόπον κἀνθάδε,⁵⁶⁾ Ὀδυσσεὺς δέ⁵⁷⁾ καπνὸν ἀποθρώκοντα ἱμερίμενος ἰδεῖν ἥς γῆς θανέειν⁵⁸⁾ ἔεται.⁵⁹⁾

37) ἀντίστροφον φησὶν εἶναι ὁ χάρις [-ης Ι] HIM^a; ἀ. φησὶν οὖν ὁ χάρις D; ἀ. φησὶν εἶναι QR; ὁ Χαῖρις em. Cobet.

38) ὅτ' ἂν M^a.

39) ἀντιστρέφωσι DIM^a, ἀναστρέφωσι HQR.

40) ὡς καὶ] καὶ ὡς M^a, καὶ DHIQR.

41) 'χασσάμενος πελεμίχθῃ' πελεμιχθεῖς] χασσάμενος πελεμιχθεῖς sic omnes codd. (χασσ. R), quod corr. Ludw. cf. Polak, Cur. sec. p. 345.

42) ἀντὶ τοῦ ἐχάσατο QR, ἐχάσατο DI.

43) καὶ M^a, om. cett.

44) κονίσσαλος HIQR.

45) ὤρνυτ'] αἶνυπ QR.

46) ἀέλλης DI.

47) κονισσάλου DQR et e corr. I — tum [ἄελλα] inseruit Polak l. c., quem secutus est Ludw., cum Chaeris manifesto vocem ἀέλλης pro genetivo habuerit.

48) καὶ παρώχηκεν . . . δύομοῖραι] om. DI. — παρώχηκε HM^aQR.

49) δέ om. HQR.

50) πλέω M^a, πλεόν QR.

51) δύο Q.

52) φάναι HQR.

53) ὃ ἐστι om. HQR.

54) μοίρας HQ.

55) δὲ om. DHIQ.

56) κἀνθάδε] κἀνταῦθα M^a.

57) δέ om. DI.

58) θανέειν M^a.

59) ἔεται Buttm. pro ἱμεῖρεται.

τινὲς δὲ λείπειν⁶⁰⁾ φασὶ τὸ τούτου τυχῶν.⁶¹⁾ DHIM^aQR —
ἐπιθυμῶν M¹ προθυμύμοενος Y — ἐφιέμενος E.

9.

Schol. Od. η 80 (Dind. I p. 327, 20):

ἔκετο (sc. Athene) δ' ἐς Μαραθῶνα καὶ εἰρηνάγυιαν
Ἀθήνην
ὑποπτεύεται ὁ τόπος ὡς καὶ Χαῖρις⁶²⁾ φησιν⁶³⁾ ἐν διορ-
θωτικοῖς. HPY.

Cf. Ludw., Arist. hom. Textkr. I p. 565; vss. 79.80
expunxit nt spurios Tzetz. alleg. 38; cf. etiam Aristoni-
nici rell. ed. O. Carnuth, p. 73. Recc. de ea re ege-
runt: Fick, hom. Odyss. p. 94; v. Wilamowitz-Moellen-
dorff, hom. Unters. p. 247 sq; Scotland, Philol. XXXXIV,
(1885), p. 399 sq; Seeck, Quellen d. Odyss., pagg. 324. 335.

10.

Schol. Arat. phaen. 254. 255 (Mahs, p. 387, 17):

παρ' Ὀμήρῳ <δε> (Od. ρ 225) ἐπιγοννὶς τὸ ἄνω
τοῦ γόνατος ὡς Ἀρίσταρχος, ὡς δὲ Κράτης (Wachsm.
p. 54) ἐπωμὶς, ὡς δὲ Χαῖρις⁶⁴⁾ ἡ ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος
εἰσαρκία, quibuscum conferas:

schol. Od. ρ 225 (Dind. II p. 642. 6): . . . ἐπι-
γοννίδα δὲ λέγει τὴν τοῦ σώματος εὐεξίαν. ἀπὸ γὰρ
μέρους τοῦ κατὰ τὸ γόνυ δέρματος τὸ πᾶν ἐσήμενεν
ἢ τὸ ἐπεράνω τοῦ γόνατος QV et

schol. Od. σ 74 (Dind. II p. 657, 4): ἐπιγοννίδα]
τὸν ἐπάω τοῦ γόνατος τόπον. ἀπὸ δὲ μέρους τὸ πᾶν
σῶμά φησιν. εἰ γὰρ τὸ ὁστωδες μέρος εὔσαρκον,
πῶς οὐκ ἂν καὶ τὰ ἄλλα. BQ.

Cf. Blau l. c. p. 60.

60) λείπει Ma. λείπιν H.

61) τυχῶν om. DHIQ.

62) Χάρις codd; em. Boeckhius.

63) φησιν] φασιν P.

64) Χάρης cod; Χαῖρις em. Spitzner cf. p. 14.

b) ad Pindarum:

Index codd. compendiis signatorum:

- B = Vaticanus 1312 saec. XII ex.
 V = Parisinus 2403 saec. XIII ex.
 P = Parisinus gr. 2774 saec. XIII.
 D = Laurentianus plut. 32, 52 saec. XIV in., unde tantummodo pauca specimina mihi innotuerunt.
 U = Vindobon. histor. gr. 130(scholl. Germani) saec. XIV.
 Z = Monacensis, olim Augustanus 486 saec. XVI.

11.

Schol. Pyth. IV, 18 (Boeckh II p. 345):

Ἀθανάτου στόματος] ἀθάνατον στόμα τὸ Μηδείας¹⁾ εἶπεν,²⁾ ὡς μὲν Χαῖρις,³⁾ ἐκ μέρους τῆν⁴⁾ ἀθάνατον, ἐπεὶ καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ Θεογονίᾳ⁵⁾ (vs. 960) ἀθάνατον αὐτὴν φησιν. ὡς δὲ Ἀσκληπιάδης, ὅτι οὐδὲν τῶν⁶⁾ ἐξηθέντων ἐπ' αὐτῆς ἀτελὲς γέγονεν⁷⁾ οὐδὲ ἐφθάρη.⁸⁾

12.

Schol. Pyth. IV, 61 (Boeckh II p. 347 infr.):

Δεξιτερᾷ προτυχόν] Χαῖρίς φησι δεῖν γράφειν προτυχόν,⁹⁾ ἢ ᾗ¹⁰⁾ ἀναρπάσας δὲ εὐθείας¹¹⁾ ἐκ τῆς γῆς τῇ δεξιᾷ

1) τῆς μηδείας B.

2) ἀθάνατον — εἶπεν deest in PU.

3) μαχαίρις V.

4) τὸν VV.

5) ἐν τῇ Θεογονίᾳ deest in B.

6) οὐδὲ τῶν D.

7) γεγένηται D.

8) ἀτελὲς γεγένηται ᾗ ἐφθάρη B.

9) παρατυχόν codd. plerique, sed interpretamentum lectionis προτυχόν, quae Chaeridis est (v. postea) Mommsenus alii putant; προτυχόν lectio ante Chaeridem.

10) Χαῖρις-ᾗ deest in B.

11) ἀναρπάσας [δὲ] εὐθείας B.

χειρὶ τὸ παρατυχόν ξένιον ἐξήγει παρασχεῖν, ὅπερ ἦν ἡ βῶλος. . .¹²⁾

V: τὸ δὲ δεξιτερῶς προτυχόν] ὁ χάρις φησὶ δεῖν γράφειν προτυχόν, ὅπως ἦν ἀναρπάσας· εὐθὺς ἐκ τῆς ἀρούρης τὸ παρατυχόν ξένιον ἔδωκεν· ὅπερ ἦν ἡ βῶλος.

U: δεξιτερῶς προτυχόν] Χαῖρις φησὶ δεῖν γράφειν προτυχόν, ὅπως ἦν ἀναρπάσας εὐθὺς ἐκ τῆς ἀρούρας τὸ παρατυχόν ξένιον ἔδωκεν· ὅπερ ἦν ἡ βῶλος.

P: δεξιτερῶς προτυχόν χάρις φησὶ δεῖν· γράφεται προτυχόν· ὅπως ἦν ἀναρπάσας φησὶν ἐκ τῆς ἀρούρης τὸ παρατυχόν ξένιον ἔδωκεν, ὅπερ ἦν ἡ βῶλος.

13.

Schol. Pyth. IV, 156 (Boeckh II p. 354):

Ἐν δὲ Νάξῳ φαντὶ θανεῖν] ἐν δὲ τῇ εὐδαίμονι Νάξῳ φασὶ τεθνηκέναι τὸν τῆς Ἰφιμεδείας παῖδα Ὡτιον καὶ σέ, ὦ τολμηρότατε Ἐφιάλτα. Ἰφιμεδείας δὲ καὶ Ἀλωέως γέγονασι παῖδες Ὡτος καὶ Ἐφιάλτης. οἱτοὶ δὲ ἀσεβῶς διετέθησαν περὶ τὴν Ἀρτεμιν, καὶ ποτε εἰς ἔλαφον ἡ θεὸς ἐαυτὴν μεταποιήσασα θηρεύουσιν αὐτοῖς κατὰ τὴν Νάξον ἐν μέσῳ ὤφθη. οἱ δὲ κατατοξεύουσιν¹³⁾ τὴν ἔλαφον ὑπολαμβάνοντες ἔλαθον ἀλλήλους τιτρώσκοντες. τούτους οὖν ἐπὶ τοῦ ἐκτραπέλου τοῦ Ἰάσονος σώματος παρείληφεν. § Ἄλλως. ἐν τῇ Νάξῳ τεθνήκασιν οἱ Ἀλωεῖδαι,¹⁴⁾ οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι. μέμφεται δὲ Χαῖρις ἐπὶ τῇ παραλήψει¹⁵⁾ τῶν Ἀλωειδῶν.¹⁶⁾ ἀρχεῖ γὰρ¹⁷⁾ ὁ¹⁸⁾

12) ὅπερ ἦν ἡ βῶλος om. B. — In D exstant: χάρις φησὶ δεῖν γράφειν πρὸ τυχόν ὅπως ἡ ἀναρπάσας δὲ εὐθ. ἐ. τ. γ. κτέ.

13) κατατοξεύειν PU.

14) ἀλωεῖδαι B.

15) παρακλίσει P.

16) ἀλωιδῶν BV.

17) γὰρ om. P.

18) ὁ om. PU.

Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἄρης· θεοῖς μὲν γὰρ εἰκάζομεν τινας, ἀνθρώποις δὲ ὑπερφυέσι καὶ τερατώδεσιν οὐκέτι.

De Aloidis (Oto et Ephialte) cf. Schultzius in Roscheri Lexik. d. griech. Myth. I p. 253 sq.

14.

Schol. Pyth. IV, 188 (Boeckh. II p. 356):

Οἷαδ' ἀρχαίαν κομίζων] . . . ἄλλως.¹⁹⁾ Χαῖρις γράφει²⁰⁾ ἀρχὰν ἀγκομίζων²¹⁾ πατρός ἐμοῦ,²²⁾ ἔν ἧ· τὴν ἀρχὴν ἀνακοιμούμενος τοῦ ἐμοῦ πατρός, ἥτις²³⁾ βασιλεύεται παρὰ πάντα τὰ δίκαια.²⁴⁾ ὁ γὰρ Πελλίας²⁵⁾ ἀφείλετο τὸν Αἴσωνα²⁶⁾ τὴν ἀρχήν.²⁷⁾

ἀρχαίαν codd. cum τιμάν iungens, quod sequitur v. 191, tuetur Boeckhius; ἀρχαίαν volebant nonnulli idem valere quod ἀρχήν cf. Lob. Parall. gram. Gr. p. 297 sq.; Conr. Zacher, nom. in — αἰος diss. Hal a. 1877 p. 88 sq.; κομίζων coni. Hecker Philol. V (1850), p. 442; ἀρχὰν ἀγκομίζων ut Chaeridis emendationem recepit Bergk; vid. postea p. 61 adn. 32.

15.

Schol. Pyth. IV, 195 (Boeckh II p. 356):

Ἀμετέρων ἀποσπλάσαι] Χαῖρις γράφει Ἀμετέρων²⁸⁾

19) ἄλλως om. DU.

20) Χαῖρις δὲ γράφει U. — χαῖρις γράφει ἀρχὰν perfor. B.

21) ἀγκομίζων B.

22) πατρός ἐμοῦ om. VDU.

23) ἐμοῦ πατρός, ἥτις perfor. in B.

24) παρὰ πάντων δίκαιον λόγον D.

25) Πελλίας U.

26) τὸν Αἴσωνα U.

27) ἀφείλετο αἴσων καὶ τὴν ἀρχήν V. — Totum locum om. P.

28) ἀμετέρων B (certe) ἀμετερώων P, (Chaeridem igitur ἀμετέρων legisse putabat Abellius, corr. minio).

καὶ περισπᾶ τὸ Ἀρχεδικᾶν,²⁹⁾ ἔν' ἣ τῶν ἡμετέρων πατέρων τῶν ἀρχεδικῶν³⁰⁾ ἀποσυλῆσαι αὐτὸν πεύθομαι. ἐὰν δὲ Ἀρχεδίκαν,³¹⁾ τὴν ἀρχήν, ἣν κατὰ δίκην, τουτέστι κατὰ τὸ δίκαιον εἶχον οἱ ἔμοι γονεῖς. βιάζεται δὲ μεταγράφων. προτέταχε γὰρ τὴν ἀρχήν Ἰκόμαν οἴκαδ' ἀρχαίαν κομίζων· διόπερ ἀκολοίθως ἐπήγαγεν Ἀμετέραν ἀποσυλῆσαι αὐτὴν πεύθομαι.

Ἀμετέραν et ἀρχεδίκαν lectio ante Chaeridem; nunc libri et edd. cum Chaeride ad unum omnes legunt ἀμετέρων . . . ἀρχεδικᾶν; vide infra p. 62.

16.

Schol. Pyth. IV, 259 (Boeckh II p. 360):

Μοῖραι δ' ἀφίσταντ']³²⁾ ἐὰν δέ τις ἔχθρα ὁμογόνους³³⁾ γεννηθῇ,³⁴⁾ ὥς τε καλίπτειν τὴν αἰδῶ καὶ ἀποκρύπτειν, τουτέστι³⁵⁾ μὴ αἰδεῖσθαι, τοῦ τοιούτου πράγματος ἀφίστανται³⁶⁾ αἱ Μοῖραι. ὥς ἂν⁴⁰⁾ τις εἴποι,³⁷⁾ οἷκ ἐμμοιροῦσιν, οὐκ ἀγαθῇ μοίρᾳ χρωῶνται. ὁ δὲ Χαῖρις³⁸⁾ προστιθεὶς τὸ ἰ γράφει Ἀφίσταντο,³⁹⁾ ἔν' ἣ εὐκτικὸς ὁ λόγος· ἀφίσταντο αἱ Μοῖραι,⁴⁰⁾ εἰ μέλλοι⁴¹⁾ ἐν τῷ γένει ἡμῶν

29) ἀρχαιδικᾶν VD.

30) ἡμετέρων τοκέων τῶν ἀρχ. V; πατέρων τῶν ἀρχεδικᾶν P; ἀρχαιδικῶν D.

31) ἀρχαιδικᾶν D.

32) Lemma cod. B est.: μοῖραι δ' ἐφίσταντ', εἴ τις ἔχθρα πέλει.

33) ἐὰ . . . (cetera legi non possunt) φησὶ ὁμογόνους B. — ἰμόγορος U.

34) γένηται B. γενεθῇ ex γεννηθῇ V.

35) καλίπτειν τὴν αἰδῶ καὶ ἀποκρύπτειν, τουτέστι] ἀποκρύπτειν τὴν αἰδῶ, τουτέστι V.

36) ἀφίστανται U.

37) εἴπη B.

38) χαίρις U.

39) ἀφίσταντο U.

40) ὥς ἂν — μοῖραι om. V.

41) μέλλει V.

διαφορὰ γενέσθαι,⁴²⁾ ὡς τε πρὸς⁴³⁾ ἀναιδείαν τραπῆναι⁴⁴⁾ καὶ οὐκ⁴⁵⁾ ἀπιθάνως ὁ Χαῖρις.⁴⁶⁾

Ἀμφίσταντ' vel ἀφίσταντ' codd.; Chaeridis scriptura ἀφίσταιντο (optativus) hodiernis displicet, v. infr. p. 62.

17.

Schol. Pyth. IV, 313 (Boeckh II p. 362):

Ἐξ Ἀπόλλωνος δὲ φορμικτάς] Ἀπολλώνιος τὸν Ὀρφέα φησὶν εἶναι, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι Οἰάγρου λέγουσιν. Ἀμμώνιος δὲ σύμφωνον τὴν ἱστορίαν θέλων εἶναι, οὕτως ἀποδίδωσιν· ὁ δὲ τοῦ Ἀπόλλωνος μουσικός.

Ἐκ γὰρ τοι Μουσέων καὶ ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος.

Ἄνδρες ἄοιδοι ἔασιν ἐπὶ χθονὶ καὶ κιθαρισταί (hymn.

Hom. XXIV, 2) ὥςπερ οὖν ἐκ Διὸς λέγουσιν εἶναι τοὺς βασιλεῖς, οὐχ ὅτι γόνος εἰσὶ τοῦ Διός, ἀλλ' ὅτι τὸ βασιλεύειν ἐκ Διὸς ἔχουσιν, οὕτως ἐξ Ἀπόλλωνος φορμικτὴν αὐτὸν εἶπεν· ἡγεμὼν γὰρ ὁ θεὸς τῆς κιθαρωδίας. ὁ μέντοι Χαῖρις⁴⁶⁾ οὐκ ἀπιθάνως τούτους φησὶν ὠνομάσθαι⁴⁷⁾ τοὺς ἐκ θεῶν γεγονότας, οἷον Διοσκοίρους καὶ Ἡρακλέα,⁴⁸⁾ οὕτω δὲ καὶ Ὀρφέα, διὰ τὸ Ἀπόλλωνος εἶναι υἱὸν⁴⁹⁾ γόνω κτέ.⁵⁰⁾

Chaeridis sententia etiam Asclepiadis Tragilensis testimonio probatur (de quo vid. Mueller FHG III, p. 301 sq., Werfer, Acta philol. Monac. II, p. 491 sq.), qui ἐν ἔκτῳ Τραγωδουμένων ἱστορεῖ Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης Ὑμέναιον, Ἰάλεμον, Ὀρφέα cf. schol. ad. h. v.

42) γενέσθαι B. — γίνεσθαι VU.

43) πρὸς om. VU.

44) προστραπῆναι VU.

45) καὶ οὐκ om. B. — Χαῖρις om. B.

46) Χαῖρις V.

47) τοῦτο γ. ὠνομάσθαι V.

48) διοσκόρους καὶ ἡρακλῆς V. — ἡρακλῆας P.

49) υἱὸν εἶναι V εἶναι P.

50) locum, ut videtur, plane om. D.

18.

Schol. Pyth. IV, 446 (Boeckh II p. 370):

Πελίαιο φόνον] ὁ Χαῖρις οὐ βούλεται συνθέτως ἀνα-
γιγνώσκειν⁵¹) τὸ⁵²) *Πελίαιο φόνον*.⁵³) ἐκ γὰρ δύο⁵⁴) τελείων
ἐστὶ τοῦ *Πελίαιο* καὶ τοῦ *φόνον*.⁵⁵)

Πελιαφονον iunctim de accentu dubitans Didy-
mus, cf. M. Schmidt, Did. fr. p. 226.

19.

Schol. Pyth. IV. 459 (Boeckh II p. 372):

Ἄν ποτε Καλλίσταν ἀπόκησαν χρόνῳ νᾶσον] Χαῖρις
βοίλεται γράφειν ἔν ποτε ἀντὶ τοῦ ἄν ποτε⁵⁶) κατὰ Πιν-
δάρο⁵⁷) συνήθειαν.

Ἄν vel *ἄν* libri; *ἄν* i. e. ἀνά G. Hermann opusc.
VII, p. 143; ἔν (Chaeris) rec. Bergk; τάν coni. Boeckh,
quod receperunt Christius atque Schroederus.

20.

Schol. Nem. I, 49 (Abel II p. 35,7; Boeckh II
p. 432):

Ἐγὼ δ' Ἡρακλέος ἀντέχομαι προφρόνως] . . . ὁ
(δὲ) Χαῖρις⁵⁸) φησιν⁵⁹) ὅτι ὁ Χρῆμιος⁶⁰) πολλὰ συμπον-
ήσας, τῷ Ἰέρωνι⁶¹) κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀμοιβῆς ἔτυχεν ἕξ

51) ἀναγιγνώσκεισθαι V.

52) τὸ om. D.

53) *πελίαιο φόνος* U; *φόνος* V *φόνον* D *φόνου* bis P?

54) *δυεῖν* (!) V; *ἐκ γὰρ δυοῖν* UP; *δύο γὰρ* D.

55) Totum locum om. B. (proprie desunt Boeckh. p.
370,31 καὶ τῶν — 371,2 φόνος).

56) *ἄν ποτε* V *ἄνποτε* PB?

57) *τὴν τοῦ* II. D.

58) *χαῖρις* U *χαῖρε* D.

59) *φησὶν* D.

60) *χρῶμιος* π. *συμπονέσας* U.

61) *ιέρωτι* D.

αὐτοῦ, ὥς τε ἐκ περιουσίας καὶ⁶²⁾ ἱποτροφηῆσαι⁶³⁾ ὥς οὖν οὗτος ἔπαθλον πόνων ἔλαβε⁶⁴⁾ τὴν ἐπιφάνειαν, οὕτω καὶ Ἡρακλῆς πολλὰ τάλαιπωρήσας ἔπαθλον ἔσχε⁶⁵⁾ τὴν ἀθανασίαν καὶ⁶⁶⁾ τὸν γάμον τῆς Ἥβης.

Cf. Pind. ed. Dissen, p. 357.

c) ad Aristophanem.

21.

Schol. Vesp. 674 (Didot p. 150):

ἐκ κηθαρίου] τὰ ἐκπέταλα τρύβλια, α¹⁾ Εὐφρόνιος κήθια μικρὸν οὖν ῥοφοῦντα ἐκ τρυβλίου καὶ τρωγαλίζοντα,²⁾ οἷον κνήμευς καὶ ὅσα τοιαῦτα. οὐκ ἔστι δέ, ἀλλ' ἀγγεῖον πλεκτόν, εἰς ὃ τὰς ψήφους καθιᾶσι, τὸ κήθιον, οἷον ὥς ἀπὸ τοῦ ψηφηφορεῖν μόνον.³⁾ καὶ Χαῖρις δὲ τὸ κήθιον τρυβλίου τι εἶδος.

22.

Schol. Ran. 1028 (Didot p. 303 sq.):

ἐχάρην γοῦν ἡνίκ' ἤκουσα περὶ Δαρείου τεθνεῶτος Χαῖρις <δὲ> φησι τὸ Δαρείου ἀντὶ τοῦ Ξέρξου. σύνηθες γὰρ τοῖς ποιηταῖς ἐπὶ τῶν νύκτων τοῖς τῶν πατέρων ὀνόμασι χρῆσθαι.

De loco, quo nullus fere in hac comoedia exstat difficilior, uberrime egit Fritzschi in edit. Ran. p. 331—335. ἡνίκ' ἤκουσα codd. plerique; non nulli pro ἤκουσα habent ἀπηγγέλθη. τῇ νικακούσας παρὰ Δαρείου Fritzsche, van Leeuwen (παρὰ iam ante scribi voluerat

62) ὥς τε καὶ ἐκ π. καὶ V.

63) ἱποτρ. Z.

64) ἔλαβε πόνων BD edd.

65) ἔσχε] ἔλαβε VZ.

66) καὶ om. U.

1) α̃ om. V i. e. Venet. Marc. 674.

2) τρωγαλίζοντα V.

3) sic Ald; ψ οὖν μόνον V.

Welker, p. 215); *ἡνίκ' ἰὰν ἤκουσ' ἀπὸ Δ. Meinek. ἡνίκ' ἀπῆκ' ὅσσα πρὶν Δ. Bergk; ἐχάρην γόον ὡς ἤκουσ' υἱοὶ πέρι Δ. Kock; ἡνίκ' γάσμι' ἐφάνη Δ. Dind. ἡνίκ' ἀπηγγέλθη περὶ Μαρδονίου Schoenemann in mus. Rhen. XLII (1887) p. 471, alii aliter locum intricatum tractaverunt.*

De Chaeride grammatico, quem plerique homines docti Aristarcheorum contubernio iniungere solent,¹⁾ postremo, ut consentaneum est, fusius disseruit A. Blavius l. c., cuius commentationem praesertim cum reliquias tantummodo lineamentis adumbraverit ac seorsum colligere noluerit, denique si perpenderit, quotiens Chaeridem cum Charete confuderit, denuo examinare ac supplere necnon falsis liberare, nemini, ut nunc res est, supervacuum fore arbitramur.

Primo igitur, ut saepenumero de veterum aetate fieri solet, non compertum habemus, quo tempore noster vixerit, quare in magna testimoniorum inopia ac Suida quoque tacente certiora quaedam ex scholiis, ubi nomen comparet, explorare cogimur. Aetate igitur Chaeridem Aristarchum inter et Didymum ponendum esse iam dudum inter v. dd. satis constabat: namque eum Didymo priorem esse clamat planissime eiusdem schol. ll. Z 71, ubi landatur²⁾ idemque effici potest ex schol. Pind. Pyth. IV, 446.³⁾ Contra Ari-

1) De Chaeride passim disputaverunt: Fabricius, biblioth. Gr. VI p. 361; Nicolai, Gesch. d. griech. Litt. II p. 102; Graefenhan, l. c. II p. 118 sq.; Susemihl, l. c. II p. 166 sq.; Christ, l. c.³ p. 605. La Roche, HT p. 81 sq.; v. Wilamowitz-Moellendorff, Philol. Unters. I p. 154; IV p. 247; Villosion. prol. II. p. XXIX; Boeckh, praef. scholl. Pind. p. XVI; O. Schneider, de Aristoph. scholl. fontt. pagg. 89. 92. 94.

2) Cf. Graefenhan, l. c. IV p. 469 et Lehrs, Ar.³ p. 27, qui Chaeridis commentarios inter libros a Didymo usurpatos enumerat.

3) Boeckh, l. c.

starcho eum posteriorum luce clarius ostendit schol. Il. I 605 Ἀρίσταρχος γὰρ ἄνευ τῷ τ — ὁ δὲ Χαῖρις βοηθῶν αὐτῷ φησιν κτῆ. Nempe vitae spatium, quod eruimus, saeculo amplius, minui potuit, si Blauio assentaremur, Chaeridem proximorum Aristarchi gregi discipulorum inserenti⁴⁾, id quod concludendum putat ex schol., quod modo laudatum est, Herod. Il. I 605, ubi Chaeris Aristarchi falsae vocis τιμῆς ut genetivi explicationi succurrit et — quod illi maximi videtur esse momenti — quo illo versu opinionem suam tuitus sit, refert: ὁ δὲ Χαῖρις βοηθῶν αὐτῷ φησιν, ὅτι ἐπιφέρει κτῆ. Quod argumentum num re vera tanti momenti est, ut Chaeridem gregi Aristarcheorum iniungere suppetat? Meo quidem iudicio e verbo βοηθῶν, quod Herodianus usurpat pro usitatissimo συγκατατιθέμενος (quamquam paulo fortiolem vim inesse verbo βοηθεῖν haud negaverim) nequaquam conficitur, ut noster Aristarchi discipulus fuerit. Fieri nonne cottidie solet, ut quispiam alterius sententiam comprobet vel etiam in verba cuiusdam iuret, quamquam longe abest, ut illum magistrum habuerit? Immo vero dubitari licet, quin Chaeris Aristarchum ipsum cognoverit. Huc accedit, quod eum quoque interdum ab illius iudicio dissidentem offendimus velut in Did. schol. Il. B 865. Atque etiam alterum Blauii argumentum, schol. Od. η 80, ad persuasionem per sese parum est accomodatum ac futile irritumque, sine ira et studio cum lectitaveris. Hisce de causis Blauium iniuria Chaeridem pro Aristarchi discipulo venditasse mihi persuasum est, quam ob rem istum saeculo primo a. Chr. vitam degisse satis habeo.

Iam alteram quaestionem, quae ad vitam Chaeridis spectat, paucis absolvere lubet: Agitur de Apol-

4) l. c. p. 57.

lonio τοῦ Χαίριδος quisnam fuerit⁵⁾, cuius mentio fit schol. Aristoph. Vesp. 1239, Apollon. sophist. lex. s. vv. φήρη Ὡπος, schol. A. Il. Γ 448, ubi Χάριδος cod. Venet. A correxit post Villoisonium Cobetus.⁶⁾ Ac potissimum propter ambiguitatem verborum Ἀπολλώνιος τοῦ Χαίριδος de ratione, quae Chaeridem inter et hunc Apollonium intercedat, magna inter recentioris aetatis viros doctos orta est controversia summaque opinionum varietas prolata, veluti Schneiderus l. c. p. 89 dubitat 'num diversus ab hoc [sc. Apollonio τοῦ Χαίριδος] is sit, qui in scholiis Ranarum potissimum citatur'. Quam in rem infra oratio incidet, cum primum quaestiunculam de Chaeridis et Apollonii τοῦ Χαίριδος necessitudine confecero. Quamquam vero locutiones eiusmodi, in quibus articulus cum genetivo dicitur, non solum de filio, sed etiam de patre necnon discipulo accipi posse Ioensio,⁷⁾ Schneidero aliis libere concedimus, tamen saepissime de filio usurpatas esse nemini non patet, quare praeter Villoisonium⁸⁾ etiam Graefenhanius quamvis dubitanter⁹⁾ Apollonium, quia ὁ Χαίριδος audit, Chaeridis filium interpretatur. Et aliam rationem viamque haud tritam ingressus ad eandem sententiam pervenit Susemihlius,¹⁰⁾ qui ex schol. Vesp. 1239, quod egregie restituit, contra Schra-

5) Cf. Fabricius, bibl. Gr. IV p. 275; A. Blau, l. c. p. 55 adn. 2.

6) Vossius, de hist. Gr. IV, 3 deteriore formam Ἀπολλώνιος ὁ Χάριδος praebet cum Blauio l. c. nescio unde haustam.

7) Scriptt. hist. phil. I, 2, 5.

8) Prolegg. ad Il. p. XXIX et prolegg. ad. Apoll. soph. p. XX.

9) l. c. II p. 49 inter patrem et filium et II p. 118 patrem inter et magistrum titubat.

10) Jahnii ann. a. 1889 p. 752 adn. 2.

derum¹¹⁾ notavit Artemidoro, scriptori saeculi primi p. Chr. haud difficulter occasionem Apollonium citandi oblatam fuisse, etiam si Apollonius Chaeridis filius fuerit. Sed Schneideri dubitationem, de qua supra diximus,¹²⁾ rectissime Blauius l. c. refutat haec addens: 'Hoc in manifesto est, ita hunc ut Chaeridis, ut mea quidem fert sententia, Aristarchi discipuli¹³⁾ aut certe Aristarcho paulo senioris, filium cum illo, ipse qui fuerit Aristarchi discipulus, confundi minime posse.' Quae cum ita sint, Apollonium τοῦ Χαίριδος Chaeridis, de quo agimus, filium fuisse pro certo putandum est. Nam paribus studiis Homericis deditus fortasse etiam patris commentarios in Aristophanem, qui multa habent imperfectae condicionis vestigia, ut infra docebitur, amplificavit perpolivitque. Habes igitur omnia, quae de aetate vitaeque Chaeridis verisimili quadam ratione possunt indagari. Sed antequam reliqua perquiramus, Apollonii Chaeridis filii reliquias, ut occasio tulerit, recensere mihi liceat:

Fragmenta Apollonii τοῦ Χαίριδος:

1.

Schol. Aristoph. Vesp. 1239 (Didot. p. 162), quod codd. depravatum exhibent cum Blauio l. c. p. 55 adn. 2 et Susemihlio l. c. hoc modo restituam:

Ἀδμήτου λόγον] καὶ τοῦτο ἀρχὴ σχολίου — Ἀμμώνιος¹⁾ δὲ ἐν τοῖς Κωμωποδουμένοις καὶ τὸν Κλειταγόραν

11) Jahntii ann. a. 1866 p. 229 adn. 5 et p. 230 sq.

12) De Apollonio Arstarcheo (Blau l. c. p. 50 sq.) cogitaverat.

13) Hoc equidem negaverim, vid. supra p. 48.

1) Ἀμμώνιος Susemihl; Ἀρμόδιος codd.; Ἡρόδικος vel Ἀρτεμίδωρος Dobraeus; Ἡρόδικος Dind. Blauius; sed vide Susemihrium l. c.

καί²⁾ τὸν Ἀδμήτῳ ἀναγράφει παραθεῖς τὰ τοῦ Κρατί-
νου ἐκ Χειρώνων

Κλειταγόρας ἄδειν,³⁾ ὅταν Ἀδμήτου μέλος αὐτῇ
(fr. 236 Kock)

Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Χαίριδος, ὡς Ἀρτεμίδωρος φησι,
περὶ μὲν τῆς Κλειταγόρας τῆς ποιητρίας, ὅτι ὡς ἀνδρώ-
νυμον ἀναγράφει Κλειταγόραν, Ἀμμώνιος⁴⁾ ἀπελέγχει
αὐτόν, περὶ δὲ τοῦ Ἀδμήτου παρεῖχεν.

2.

Schol. A Il. Γ 448⁵⁾ (Dind. I p. 165, 33):

τὼ μὲν ἄρ' ἐν τρητοῖσι κατεύνασθαι λεχέεσσιν (sc.
Paris et Helena) τρητοῖσι] ὁ μὲν Ἀπίων κυρίως· ἱμάσι
γὰρ ἐνετείνοντο αἱ κλῖναι· ὁ δὲ Ἡλιόδωρος⁶⁾ εὖ τετρη-
μένοις.⁷⁾ Ἀπολλώνιος δὲ ὁ τοῦ Χαίριδος⁸⁾ διὰ τὸ κατὰ
τὴν ἀρμογὴν τετρησθαι.

3.

Apollon. sophist. lex. s. v. φήνη (Bekk. p. 162, 14):

φήνη εἶδος ὀρνέου. καὶ φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμψώ-
νυχες.⁹⁾ Ἀπολλώνιος δὲ ὁ τοῦ Χαίριδος¹⁰⁾ αἰτοῦ γένος
φησί, καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων.¹¹⁾

2) τὸν Κλειταγόραν καὶ ins. Susem.; τὴν Κλειταγόραν inter
et τὸν Κλειταγόραν pendet Blauius.

3) ἄδει V.

4) Ἀμμώνιος del. Blau; rest. Susem.

5) Schol. est, quod vocatur intermarginale, depromptum
ex Apollonii sophist. lexico pleniore.

6) Ἡλιόδωρος cod.

7) τετρημένοις scripsi ex Apoll. sophist. Bekk. p. 154, 17;
τετραμμένοις cod. A.

8) Χαίριδος cod. A. em Villos. Cobet.

9) φῆνοι Αἰγυπτιακοὶ γαμψώνυχες cod. Bekk.; sed cf. Od.
π 217.

10) Χαίριδος cod. Bekk.; em Villos.

11) Cf. Aristotel. περὶ ζώων VIII, 3.

4.

Apollon. sophist. lex. s. v. Ὠπος (Bekk. p. 171, 17):

ὦπος. Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Χαίριδος¹²⁾ γερόμενος ἐπὶ τοῦ·

Ἐδρύκλει, Ὠπος θυγάτηρ (Od. α 429)

φησὶν ὡς ἐπὶ τοῦ Γλαῦκος καὶ Πύρρος βαρυνονοῦμεν διὰ τὴν ὁμωνυμίαν, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ Ὠπος.¹³⁾ τυχὸν δὲ καὶ συναλοιφή^{13a)} ἐστίν, Ὠπος, ἄγαν δεικτικῶ.¹⁴⁾

Omnia igitur, quae Apollonii, Chaeridis filii, supersunt, excerpimus; nil defore putamus. Quibus rebus peractis ad Chaeridis ipsius studia pergamus in Homeri, Pindari, Aristophanis scholiis tradita. Non mirum est nostrum veluti clariores grammaticos illorum temporum ad unum omnes critici interpretisque ingenium in Homero, poetarum parente, exercuisse, cuius scholia nomen saepius promiscue cum Charete vocant (de quo longi fuimus in capite priore), ut difficultas oboriatur discernendi, quibusnam locis suo iure Chaeris appelletur. Sed alea iacta est: convenit inter nos (supra p. 18) Chaeridi assignare omnia scholia, ubi talia inveniuntur, de quibus nunc pluribus dicendum est.

Didym. Schol. Il. B. 865 Chaeris^{14a)} una cum Diodoro grammatico lectioni Aristarchi Γυγαίη τέκε λίμνη refragatus λίμνη pro dativo legit cum ι, quod

12) Χαίριδος cod. Bekk.; em. Villos.

13) Eustath. p. 1427, 58 cum Apollonio conspirat.

13a) συναλοιφή cod.

14) Grammaticus miro et inepto acumine putat ὦπος esse contractum ex ἄππος ab ἄον, ut ἄον vel contracte ἄψ sit acri visu praeditus. Villos.

14a) οἱ περὶ Χαίρων Chaeris est, nihil amplius v. Lehrs, quaeestt. epp. p. 28.

vulgo ἀνεκφώνητον dicitur, λίμνη ἐπὶ Γυγαίῃ, sed obloquitur Herodianus: κακῶς, αἶτ, μηδέποτε γὰρ Ὅμηρον λίμνης τέκνα ἰστορεῖν· βίαιοι δὲ εἰσιν. Schmidti¹⁵⁾ vero falsam interpretationem huius scholii — Chaeridi ac Diodoro scripturam imputat λίμνη ἐπὶ Γυγαίῃ — refutat Eustath. p. 336, 3. οἱ δὲ σχολιασταὶ τὸ μὲν Γυγαίῃ δέχονται κατ' εὐθεΐαν πτωσιν, τὸ δὲ λίμνη κατὰ δοτικὴν,¹⁶⁾ et Aristarchi sententiam verbis perstringens p. 366, 8: ἀρέσκοι τοῖς παλαιότεροις εὐθεΐαν εἶναι καὶ τὸ λίμνη καθὰ καὶ τὸ Γυγαίῃ. — At criticum sobrii nec scaevi ingenii et Homerici generis dicendi peritissimum Chaeris se praebet schol. Il. Z 71, ubi eum cum Aristarcho sicut nos quoque hodie νεκροὺς ἄμ πεδῖον συλήσετε τεθνηῶτας legisse idem Didymus auctor est. Aliis autem diversitate personarum in Nestoris oratione κτείνωμεν (vs. 70) — συλήσετε (vs. 71) offensis nullum salutare consilium in promptu erat, nisi ut vulgatam commutarent, ut Zenodotus legit Τρώων ἀμ πεδῖον συλίσσομεν ἔντα νεκρούς, cum Athenocles servata personarum mutatione non tam recte quam lepide ac sagaciter difficultati, quam repperisse sibi visus est, hac interpretatione mederetur: ὅτι τῷ μὲν καμάτῳ καὶ ἐαυτὸν ὁ Νέστωρ ἐποβάλλει λέγων 'κτείνωμεν', τό δὲ κέρδος ἴδιον ποιεῖται τῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ 'συλήσετε', quas cavillationes Blauius ut nugas refellit his commodissime adiectis: 'tales sensus ab heroum illorum aeneis pectoribus satis alieni erant'.¹⁷⁾ Sed alios in scirpo nodum quaesisse noster docuit, cum rem eodem modo atque Aristarchus explicaret. Itaque Chaeris cum illius lectionem probet, adstipulator eiusdem cognoscitur, haudquaquam discipulus. Atque

15) Didymi fr. p. 124.

16) Blau l. c. p. 6) adn. 1.

17) l. c. p. 59.

eadem ratione eodemque conspectu considerandum est schol. Il. I 605, ubi Aristarchi falsam *τιμῆς* ut genetivi explicationem defensitat eamque simili versu Homérico fulcire studet, de quo ab Herodiano dicitur: *ὁ δὲ Χαῖρις βοηθῶν αὐτῷ φησιν, ὅτι ἐπιφέρει 'οὔτι με ταύτης χρεὼ τιμῆς'* (vs. 607), unde Blauius sibi demonstrasse videtur, Chaeridem fuisse Aristarchi discipulum. Sed quisnam non videt verba *ὁ δὲ βοηθῶν αὐτῷ* nihil aliud esse nisi locutionem Herodiani vel alius scholiastae ad enuntiatum transeuntis quo Chaeridis sententia addatur? Chaeridem igitur quamquam occasione oblata Aristarchi vestigia pressisse apertum est, tamen gregi Aristarcheorum ipsi intrudere non licet. Quomodo etiam factum est, ut in Aristarchi velat magistri verba iurare noluerit, sed ut Homeri dicendi rationis peritissimus omnia sui arbitrii faceret Homerumque potissimum ex Homero ipso paribus vel simillimis locis allatis interpretaretur.

Jam vero tempus est Chaeridis curas prosodiacas in Iliadem persequi: tribus locis praecepta istiusmodi enuntiantur. Ac praefationis loco legentibus in memoriam vocaverim Blauii sententiam, qui ad librum *περὶ γραμματικῆς* redire arbitratur, quae Chaeris schol. Il. N 103 de accentu gen. plur. *θῶων παίδων* etc. praecipit *οὐκ εἶναι ἐν δισυλλάβοις ἐναλογίαν*, quod profecto valere nequit, quippe cum meminervis, quae supra de Charete auctore libelli diximus. Sed res ipsa haud indigna est, in qua pluribus commoremur: Aristarchum secundum *παράδοσιν* pronuntiasse *θῶων*, Pamphilum contra veluti analogiae patronum 'strictae observantiae' genetivum circumflexo notasse scholio ineunte docemus *'επεὶ τὰ εἰς εἰς λήγοντα δισύλλαβα ὀνόματα ἐπ' εὐθείας πληθυντικῆς ἔχει γενικὴν περισπωμένην. διὸ καὶ τὸ Τρώων καὶ δμῶων καὶ παίδων ἀνε-*

γίγνωσκε περισπῶν, ἔτι δὲ καὶ τὸ πάντων καὶ λάων καὶ τίνων — eadem vel similiter iam ante Pamphilum videntur iudicasse Diocles et Dionysius Thrax.¹⁸⁾ Casius autem mediam viam ingressus barytona accipere voluit genet. plur. stirpium monosyllabarum in vocalem desinentium, ut *Τρώων δμῶων λάων* cett., in consonantem exeuntes perispomena ut *θηρῶν κυνῶν χηνῶν*, sed statim eodem schol. refutatur ἀντίκειται δὲ ἀντὶ τὸ παίδων καὶ πάντων. Itaque Chaeris 'sermonis formarum multiplicium copia tamquam territus¹⁹⁾ anomaliam amplexus statuit οἷκ εἶναι ἐν διασπλάβοις (sc. genetivis) ἀναλογίαν. In his vehementer erravit Lobeckius l. c. Parall. gram. Gr. p. 121, ubi Tryphonis libro *περὶ τῆς ἐν μονοσυλλάβοις ἀναλογίας* memorato sic pergit: In schol. N. 103, ubi accentus genetivorum *θῶων παίδων* etc. disceptatur, postrema verba — res ipsa demonstrat sic scribenda esse ἐν τοῖς μονοσυλλάβοις, aut certe significari inclinamenta monosyllaborum.' Noster vero, ut Lerschius l. c. monuit, non tam de vocibus monosyllabis summatim loquitur, quam de genetivorum huius generis formis, de quibus tantummodo in scholiis agitur. — Idem deinde in re prosodica in testimonium vocatur schol. Il. B. 311 (Dind. I p. 100, 30) *στρουθοῖο] ὡς ἀπὸ δξυτόνου εὐθείας ἢ ἀνάγνωσις. Χαίριδι δὲ ἤρεσκε βαρύνειν, καὶ ἴσως ἐπεὶ τὰ εἰς ῥος λήγοντα διασπλάβα μονογενῆ, φύσει μακρὰ παραληγόμενα ἐβαρύνετο, Ξουθος Ζῆθος καὶ μῦθος κτέ*, quae valde mutila parumque accurata Herodianus ipse praebet in prosodia catholica (L. I p. 144, 9), quaeque si emendemus, nobis subvenit eiusdem grammatici liber *περὶ μον. λέξ. 42, 15* (L. II p. 947, 20), unde Atticos

18) Scholii verba admodum corrupta praeclare restituit Lehrs-Ar.³ p. 250, cf. etiam Blau l. c. p. 57 adn. 3.

19) Blau l. c. p. 58.

vocem *στροῦθος βαρυνονητέον* postulasse apparet idemque docuisse Tryphonem *ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀττικῆς προσηδίας*, quae verba Herodiani ipsa ex Egenolfii emendatione non huius loci est repetere, quandoquidem iam supra p. 35 ad verbum transtulimus. Id unum adiciam necesse est: Chaeris ut Dionysius, Aristarchus alii Atticum et *ἀττικίζοντα* Homerum habuisse videtur.²⁰⁾ Denique tertio loco sub iudicium vocamus schol. l. Σ 191 vexatissimum, ut ita dicam, quod quoad nunc fieri possit, primum toto genere emendasse mihi videor, posteaquam alii id frustra in trutinam exegerunt. Sermo est in versu laudato (loquitur Achilles de Thetide):

στέυτο γὰρ Ἥφαιστοιο πάρ' οἰσέμεν ἔντεα καλά
de anastrophe praepositionis *παρά*, de qua re, si sententiam pronuntiare fas est, paulo longius abire liceat. Nota sunt Lehrsii, in hac disciplina acutissimi atque ingeniosissimi critici, veterum praecepta de anastrophe praepositionem,²¹⁾ quae ut cetera planiora sint, h. l. expromantur; docuit vir omnium doctissimus: 1. Ubi praepositio simpliciter nomini suo vel pronomini vel verbo postponatur doctae antiquitatis regula est accentum retrahi 2. Sed ubi praepositio postposita ultima vocali abiecta neque sequente interpunctione apostrophum acceperit, vel inter praepositionem atque vocabulum, quod inde pendet, vocula una vel plures interpositae sint, tum nihil debere in accentu ponendo a solita ratione decedi.' — Hac tenus Lehrsius. Atque illius praeceptum, quod est de praepositione synaloephen passa non solum Aristarchum secutum esse sed, etiam Apollonium discimus ex schol. citato.

20) M. Schmidt Philol. VII (1852) p. 373.

21) Quaestt. epp. p. 75 sq.

Quod vero ad alteram viri illustrissimi legem de anastrophe attinet, denuo confirmatum vides dictum perantiquum quod valet ad rationem grammaticam: nullo regula sine exceptione. Nam anastrophēn passam esse praepositionem decurtatam eamque admisisse et Aristarchum et Herodianum Lehrsius ipse docuit maioris, ut videtur, perspicuitatis causa, ne *παρά*, de quo *Ἡφαιστοῖο* pendet, cum *οἰσόμεν* coalescat²²⁾, vs. 191 legentes, ut supra exaravimus. Traditum est in schol. huius loci priore: *Ἀρίσταρχος ἀναστρέφει τὴν πρόθεσιν πρὸς τὸ μὴ ἀμφιβάλλεσθαι τὸν λόγον, καίτοι τῶν συναλειφομένων μὴ ἀναστρεφομένων, ὥς καὶ Ἀπολλώνιος φησιν. ἐπείσθη δὲ ἡ παράδοσις Ἀριστάρχῳ*, tum postquam de dipole ad h. v. actum est, quae omnia sunt clara ac perspicua, secuntur reliqua, ut primo obtutu patet, valde detorta, quae ad Chaeridem spectant²³⁾: *χαῖρις τῷ τὰς συναλειφθείσας προθέσεις μὴ ἀναστρέφεσθαι, καὶ ἐνθάδε οὐκ ἀναστρέφεσθαι καὶ ἐνθάδε οὐκ ἀναστρέφει, ἵνα μὴ διάφορον σημαινόμενον νοηθῇ· διαφέρει γὰρ τὸ παρενεγκεῖν Ἡφαίστου ὄπλα*. Ac primum quidem verba *ἀναστρέφεσθαι καὶ ἐνθάδε οὐκ* ut ditto-graphiam eicienda esse abunde cognoverunt Villoisonius, Bekkerus, Dindorfius. Tum vero quid videtur credibilis nisi, cum ex aberratione oculorum haec librario iterum in stilum fluxerint, complura verba post *ἀναστρέφεσθαι* infinitivum excidisse. Quatenam fuerint, postea videamus. Ac primum quidem Chaeridem casu fortasse Aristarchi rationem probasse evidenter meo quidem iudicio ex verbis *διαφέρει γὰρ τὸ παρενεγκεῖν Ἡφαίστου ὄπλα* conficitur, quare *μὴ* post *ἵνα*, quod

22) Vide Duentzerum ad h. v. in commentario suae editionis.

23) Pro *Χαῖρις* legit Villoisonius *χαίρει*, sed velim cognoscas in codice legi *χαῖρις* fol. 242 v.

sensum perquam disturbat, expuncto post ἀναστρέφεισθαι suppleendum censeo verbum quodlibet assentiendi ὁμολογεῖ vel ὁμονοεῖ vel συγκατατίθεται, deinde καὶ ἐνθάδε οὐκ ἀναστρέφει, quod sequitur, nisi οὐκ delendum sit, cum Schradero l. c. mutarim in ἐνθάδ' αὖ ἀναστρέφει. Immo vero exploratum habeo post ἀναστρέφεισθαι maiorem lacunam exstare propter ditto-graphiam, de qua supra disputavimus, quae suspicio vocula καὶ augetur. Itaque scholion, quo modo in collectione fragmentorum nr. 6 conformatum est, optime currere putaverim: 'Χαῖρις τῷ τὰς συναλειφθείσας προθέσεις μὴ ἀναστρέφεισθαι ὁμολογεῖ, ἔνθα δ' αὖ ἀναστρέφει, ἵνα διάφορον νοηθῇ· διαφέρει γὰρ τὸ παρενεγκεῖν Ἡφαίστου ὄπλα'.²⁴⁾

Atque etiam re critica Chaeridem se expertum esse colligitur ex schol. LT II. Z 4, quo versu legendum censuit μεσσηγὺς ποταμοῖο Σκαμάνδρου καὶ Σιμόεντος; nam πρότερον ἐγγράπτο μεσσηγὺς ποταμοῖο Σκαμάνδρου καὶ στομαλίμνης, quam lectionem postea Aristarchus recepit. Haec, ni fallor, sunt omnia, quae de Chaeride in scholiis Iliadis feruntur.

Sequantur igitur studia Odysseae carminibus navata, quorum primum expediamus schol. η 80:

Ἰκέτο (sc. Athene) εἰς Μαραθῶνα καὶ εὐρυνάγνιαν Ἀθήνην

quo de versu dicitur: ὑποπιέυεται ὁ τύπος, ὥς καὶ Χαῖρις φησιν ἐν διορθωτικοῖς, quae διορθωτικά non solum ad Odysseae commentarios, sed ad omnia Chaeridis

24) Quae secuntur ὅτι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις ἀναγνώσμασιν ὁ ἀνὴρ τοιοῦτος, προεῖπουν ἤδη ad Aristarchum referam; significat hand dubie scholiasta schol. II. B 150 (Dind. I, 85, 8) νῆας ἐπ' ἐσσεύοντο οὐκ ἀναστρέφεται ἢ πρόθεσις, ὅτι συνήλειπται. διὸ καὶ ἐλέγονεν ἔνεκα ἐτέρου σημασινομένου τὸν Ἀρίσταρχον κατὰ ἀνάστροφον ἀνεγνώσκοναι τὸ 'στεῦτο γὰρ Ἡφαίστοιο πάρ' οἰσέμενα.' (II. Σ 191)

studia Homerica spectasse probabiliter coniecit Blavius²⁵⁾ — equidem addiderim ad omnia Chaeridis miscellanea critica neque negarim La Rochium²⁶⁾ recte comparasse libellos, quos nostrates vocant 'Kritische Bemerkungen zu Homer' sive 'Beiträge zur Kritik des Homer'. Nec minoris momenti est schol. α 58, quod Chaeridem loquendi consuetudinis Homericae satis peritum Homerumque ex Homero ipso interpretantem monstrat. Audivisti eum p. 37 sq. (fr. 8) verba *ἴμενος καὶ κάπνον ἀποθρώσκοντα* subtiliter persequentem. Ne multa: non dubitandum est, quin illius commentarii plura acriter arguteque cogitata continuerint. Porro Chaeridis doctrinam subesse in interpretatione vocis Homericae *ἐπιγοννίς* scholl. Od. ρ 225 et σ 74 Blavius²⁷⁾ ex schol. Arat. phaen. 254 enucleavit: *Μηνόφαντος* (δὲ) *ἐπιγοννίδα τὴν κνήμην ἀκούει διὰ τὸ εἶναι ἐπ' αὐτοῦ τὸ γόνν. δύναται οὖν ἀπὸ μέρους ὅλον τὸ σκέλος ἀκούεσθαι. παρ' Ὀμήρῳ δὲ ἐπιγοννίς τὸ ἄνω τοῦ γόνατος, ὡς Ἀρίσταρχος· ὡς δὲ Κράτης ἐπωμίς· ὡς δὲ Χαΐρις* (codd. *Χάρης*) *ἢ ἐφ' ὅλον σῶματος εὐσαρκία*, quibuscum quaeso conferas schol. Od. ρ 225 *ἐπὶ γοννίδα δὲ λέγει τὴν τοῦ σώματος εὐεξίαν. ἀπὸ γὰρ μέρους τοῦ κατὰ τὸ γόνν δέρματος τὴ πᾶν ἐσήμενεν*, quae ad Chaeridem redire per sese intellegitur, cum ea, quae secuntur ἢ *τὸ ὑπεράνω τοῦ γόνατος* Aristarchi esse pateat; quod ita esse etiam planius efficitur ex altero schol. Homero Od. σ 74 *ἐπιγοννίδα]* *τὸν ἐπάνω τοῦ γόνατος τόπον. ἀπὸ δὲ μέρους εὐσαρκον. πῶς οὐκ ἂν καὶ τὰ ἄλλα;* Ubi quod *εὐσαρκον* legitur, quin Hom. scholiasta ex Chaeridis commentariis hauserit iam nemo addubitare potest.

25) l. c. p. 61.

26) HT p. 81 sq.

27) l. c. p. 60.

Hactenus omnia, quantum scio, Chaeridis fragmenta Homerica perlustravimus. Neque exiguam profecto operam Pindari carminibus impendit, unde eius gloria ut critici diligentissimi necnon interpretis ingeniosissimi magis magisque lucescit. Namque saepius in arte critica atque interpretatoria tanto ingenii acumine tantaque fortuna grassatus est, ut Boeckhius²⁸⁾ aliique Pindari huius aetatis editores nonnunquam coniecturas, quas emendatrici manu confecerat, non solum probare, sed etiam in textum recipere non dubitaverint. Quo magis dolendum est, quod ex hisce Pindari commentariis, ut videtur, amplissimis hodie nihil fere supersunt nisi pannuli aliquot defrustrati, quos brevitae, qua decet uti, nunc denuo consuere — vix enim novi quicquam Blauii dictis possumus adiungere — h. l. paramus.

Ac vestigia Chaeridis industriae in carminibus Pindaricis positae maxime in lucem prodeunt scholl. Pyth. IV, ubi novies nominatur ad vss. 18. 61. 156. 188. 195. 259. 313. 446. 459 (carmine, ut scimus, laus celebratur Arcesilae, regis Cyrenaeorum, qui *ἀκουα* vicerat) — deinde noster semel tantum memoratur schol. Nem. I 49, 'ut eandem, quam veterum interpretum multi sortem Chaeris videtur passus esse, quae scilicet in aliqua tantum eius scriptoris, quem ad illustrandum sibi sumpsisset, parte studiorum reliquias ceteris abolitis ad nostram memoriam siverit ferri'.²⁹⁾ Quae si cursim percensueris, apparet Chaeridem non modo critici et interpretis munere functum, sed etiam coniecturas et iudicia quae vocant aethetica aggredi ausum esse; atque ex locis supra allatis critici sunt coniecturasque suppeditant: scholia Pyth. IV,

28) praef. edit. vol. II p. XVI.

29) Blau l. c. p. 63.

61. 188. 195. 259. 446. 459; ceteri sunt interpretis vel aestheticen redolent: scholl. Pyth. IV, 18. 156. 313; Nem. I, 49.

Ordiamur igitur ab ordine priore locorum primumque examini subicere liceat schol. Pyth. IV, 61, ut extemplo, quod supra de coniecturis Chaeridis praedicatum est, confirmatum videas. Legebatur ante eum vs. 60 sq.

ἂν δ' εὐθὺς ἀπάξαις ἀρούρας
δεξιτερῇ προτυχῶν ξένιον μάστευσσε δοῦναι, ubi lectionem προτυχῶν improbatam emendavit in προτυχόν, quod ad ξένιον rettulit, ut scholio docemur; προτυχόν enim Chaeridis lectionem fuisse ex codd. Gott. et Rom. iam pridem Bergkii et Mommseni intellexerunt, non παρατυχόν, quod alii libri mss. exhibent;³⁰⁾ id, quia cum metro pugnat, nihil nisi interpretamentum Chaeridis lectionis προτυχόν videtur esse, quae a recentioribus Pindari edd. una voce probata atque in textum recepta est. Pariter deinde palmam consecutus est vs. 189, cuius scholion lectionem codd. οἷαδ' ἀρχαίαν κομίζων hoc modo interpretatur: παραγώγως· ἐξήγαγε τὴν ἀρχὴν ἄς καὶ Ὀμηγος (Od. τ 73) τὴν ἀνάγκην. Ἀναγκαίη γάρ φησιν ἐπείγει.³¹⁾ Sed optimo iure Chaeris artibus huiusmodi interpretatoriis omissis coniecit οἷαδ' ἀρχὰν ἀγκομίζων, quod Bergkio praecedente³²⁾

30) Nunciam satis constat longe plurimos codd. praebere rectius προτυχόν; v. supra p. 40 (fr. 12).

31) Cf. Lobeck, Parall. gr. Gr. p. 298 sq.

32) ἀγκομίζων quam Chaeridis emendationem fuisse Bergkii coniecit ex his, quae in schol. secuntur ἢ τὴν ἀρχὴν ἀνακομούμενος κτέ non est, quod tamquam veram lectionem praeferamus. Ἀγκομίζων pro praes. conat. accipi potest, cf. Blau l. c. p. 63 adn. 3.

nuperrime admisit Christius.³³⁾ Paulo post vs. 195 libri hodieque uno tenore edd. legunt cum Chaeride ἀμετέρων . . . ἀρχεδικᾶν pro ἀμετέρων . . . ἀρχεδίκαν, quae erat lectio ante Chaeridis aetatem. Jason h. l. Peliam incusat, quod maiores dignitate regia priverit, his verbis:

πεύθομαι γίγινιν Πελλίαν ἄθμεν
λευκαῖς πιθήσαντα φρασὶν
ἀμετέρων ἀποσυλᾶσαι βιαίως ἀρ-
χεδικᾶν τοκέων . . .

ἐὰν ἀρχεδίκαν, inquit scholiasta τὴν ἀρχήν, ἣν κατὰ δίκην, τουτέστι κατὰ τὸ δίκαιον εἶχον οἱ ἔμοι γονεῖς· βιάζεται δὲ μεταγράφων· προτέταχε γὰρ τὴν ἀρχήν. Ἰκόμαν οἷκαδ' ἀρχαίαν κομίζων· διόπερ ἀκολούθως ἐπὶ γαγεν· Ἀμετέρων ἀποσυλῆσαι αὐτὴν πεύθομαι. Εἰ δὲ περισπωμένως ἀναγινώσκωμεν Ἀρχεδικᾶν, οὐκ ἐκκόπτει ἡ γραφή· ἔσται γὰρ ὁ λόγος τοιοῦτος· τὴν ἡμετέρων ἀρχήν τῶν ἀρχεδικῶν μου γονέων πεύθομαι τὸ Πελλίαν ἀποσυλῆσαι· Ἄλλως· ἀρχεδικᾶν ἐὰν πὲρ περισπωμένως τῶν δικαίων βασιλέων· ἐὼν δὲ βαρυντόνως Ἀρχεδίκαν ἀρχεδίκην ἢ ἢ τὴ ἐξ ἀρχῆς βασιλέων, ἣν εἶχον δικαίως. De hac igitur controversia, ut diximus, actum est: hodie cum Chaeride legimus ἀμετέρων . . . ἀρχεδικᾶν. Male autem rem criticam gessit vs. 259, ubi editores Pindari memoriam codd. *Μοῖραι δ' ἀφίσταντ'* secuntur, cum Chaeridi forma optativi ἀφίσταιντ' praeferenda videretur, de quo schol. ipsum conferas, quod mire terminatur καὶ οὐκ ἀπιθάνας ὁ Χαίρις. At recc. vitium h. l. latere negant. Contra Chaeridi assensi sunt vs. 445 non *Πελιαφόνον συνθέτως* legenti, sed distincte τὸν *Πελλίαν φόνον*. Postrema verissimam fortasse et a Bergkio ac Momm-

³³⁾ Respuit Schroederus in novissima Pindari editione a. 1900; sed equidem non video, cur orationis vigorem Chaeridis emendatio pessumdet.

seno quondam probatam invenit noster emendationem vs. 459 ἔν ποτε pro codd. memoria ἄν vel ἄν ποτε, quamquam Christius et Schroederus Boeckhii coniecturam τάν ποτε praeferunt. Eatenus de Chaeridis sedulitate critica. — Veniamus ad alterum locorum ordinem, quibus, quid illic poeta senserit, Chaeris illustrare temptat. Ac primo Schol. Pyth. IV, 118 agitur de epitheto ἄθάνατον Medae ori indito, de quo ille iudicat ἄθάνατον στόμα τὸ Μηδείας εἶπεν ἐκ μέρους τὴν ἄθάνατον, ἐπεὶ καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ Θεογονίᾳ (vs. 960) ἄθάνατον αὐτὴν φησιν. Sed vehementer erravit, cum diceret Hosiodum illis vss. 956—962 Medeam plane immortalem nominasse, quam ob causam Asclepiadis sententiae, quae sequitur ἄθάνατον αὐτὴν φησιν , ὅτι οὐδὲν τῶν θνητῶν ὑπ' αὐτῆς ἀτελὲς γέγονεν οὐδὲ ἐφθάρη Boeckhii accessit interpretatus 'ob divinitatem fatidicam.' Deinde Pyth. IV, 156 sermo est de Aloidis, Oto scilicet et Ephialte, quorum mentio Chaeris vituperat, quoniam Apollinem Martemque cum Jasone comparasse sufficiat: θεοῖς μὲν γὰρ εἰκάζομεν τινας, ἀνθρώποις δὲ ὑπερφνέσι καὶ τερατώδεσιν οὐκέτι. Sed reluctatur Chaeridi praeter Boeckhium, cuius verba Blauius³⁴⁾ iteravit (ille Chaeridis iudicium vocat 'frigidum') etiam Christius: 'A diis, inquit, iuvenili forma insignibus descendit poeta ad heroas formosissimos, inter quos primum nominat Aloidas, quos Homerus Od. λ, 310 καλλίστους μετὰ γε κλυτὸν Ὠρίωνα praedicaverat ctt.' — Vs. 313 eiusdem carminis Orpheus appellatur ἐξ Ἀπόλλωνος φορμικτιάς, quod Boeckhii cum priore scholio ὦν suppleto 'filium Apollinis' vertit. Idem sensit pluribusque verbis exposuit oraculo addito et Asclepiade plaudente Chaeris, cuius sententiae te-

34) l. c. p. 64 sq.

norem in eius reliquiarum thesauro rettulimus (fr. 17). Sed cum Pindarus, ut scholio ipso notatur, Orpheum saepius Oeagri filium nominaverit, satius est cum Blauio³⁵⁾ 'accuratam sanamque Ammonii sententiam' amplecti, qui ait nihil nisi hoc sibi velle verba poetae: ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος μουσικός. Restat schol. Nem. I, 49, quo versu Pindarus audaci saltu, ut se hominum avaritiam et illiberalitatem damnare laudique strenuorum virorum studere demonstraret, ad Herculis fabulam, utpote qui iam infans virtutem probaverit, transiluit, eumque, ut videtur, cum Chromio, cui carmen missum est, comparat, unde quaestio oritur, qua mente h. l. poeta Herculem eiusque res gestas attigerit. Post Aristarchi aliorumque sententias Chaeridis doctrina explanatur ὅτι ὁ Χρόμιος πολλὰ συμπονήσας τῷ Ἰέρωνι κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀμοιβῆς ἐνυχεῖν ἐξ αὐτοῦ, ὥς τε ἐκ περιουσίας καὶ ἱπποτροφῆσαι. ὥς οἶν οὗτος ἑπαθλον ἔλαβε πόνων τὴν ἐπιφάνειαν, οὕτω καὶ Ἡρακλῆς πολλὰ ταιπρωήσας ἑπαθλον ἔσχε τὴν ἀθανασίαν καὶ τὸν γάμον τῆς Ἥβης, quod refutare nos supersedere possumus, cum interpres pergat: καὶ πρὸς τοῦτον δὲ ἔνεστιν εἰπεῖν· τί δήποτε ὁ Πίνδαρος ἰδιώτην ἐπαινῶν τὴν τοῦ Ἡρακλέους παρέλαβε συμφορὰν εἰς ἐπίδειξιν τῆς φιλοπονίας; μᾶλλον γὰρ ἔδει κοινότερον πάντας τοὺς ἄθλους εἰς ὑπόμνησιν ἀγαγεῖν, ὅτι καθ' ἧρας γῆν καὶ θάλασσαν ἀπεθεώθη. Apparet igitur Chaeridem campo aesthetico parum feliciter neque eodem eventu certasse ac critico, quo quidem eum, cum ad Aristophanem accederet, ingenium deseruisse videatur.

Verum enim vero intuiti, quae de Chaeridis studiis Aristophaneis traduntur quaeque sunt paucissima (ter in scholiis huius poetae vocatur) vix sagacissimum

35) l. c. p. 65.

Pindari criticum cognoscimus, ut fieri non possit, quin iudicium, quod de Chaeride interprete fecimus, quodammodo moderemur laudemque coerceamus, nisi forte, ut famam grammatici integram tueamur, curas Aristophani navatas ad umbilicum redactas esse negamus. Quodsi ita esset, facile evenire potuit, ut Chaeridis filius *Ἀπολλώνιος*³⁶⁾ pariter studiis poetarum interpretatoriis occupatus ab Homero ad Aristophanem ductus patris commentarios compleret limaue persequeretur. Sed redeamus, unde egressi sumus: haud magni momenti est schol. Vesp. 674,³⁷⁾ ubi ad interpretationem vocis *κήθιον* vocamur, quod Chaeris et Euphronius *τρυβλίου τι εἶδος* enodabant. Sed prorsus absurdum, paene dixi scurrile est schol. Ran. 1028, quod Chaeridem Aristophanis enarratorem deridiculum et damnatione acerbissima dignum praestat. Ipse igitur, ne nimis acriter me iudicantem existimaveris, istius hario lationes audias. Codd. verba vss. 1028 sq:

*ἐχάρην γοῦν ἥνικ' ἤκουσα περὶ Δαρείου τεθνεῶτος,
ὁ χορὸς δ' εὐθὺς τῷ χειρ' ὠδὲ συγκρούσας εἶπεν ἱανοῖ,
quae ad Aeschyli Persas tendunt, metro ac sententiae repugnare foedeque corrupta esse manifestum fit causis, quas Aristophanis commentator ineunte scholio explicat:
. . . . Ἐν τοῖς φερομένοις Αἰσχύλου Πέρσαις οὔτε Δαρείου θάνατος ἀπαγγέλλεται οὔτε χορὸς τὰς χεῖρας συγκρούσας λέγει ἱανοῖ, ἀλλὰ τὰ μὲν πράγματα ὑπόκειται ἐν Σούσοις καὶ περίφοβός ἐστιν ἡ μήτηρ Ξέρξου ἐξ ὀνείρου τινός· χορὸς δὲ Περσῶν γερόντων διαλεγόμενος πρὸς αὐτήν, εἶτα ἄγγελος ἀπαγγέλλων τὴν περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίαν καὶ τὴν Ξέρξου φυγὴν. Quomodo Aristophanis verba emendanda vel interpretanda essent, iam veteres*

36) De quo vid. p. 49 sq.

37) Nam 672 num. apud Blauium l. c. p. 61 erratum videtur.

interpretes, quorum in numero versantur Herodicus, Didymus alii magnopere rixabantur; in his Chaeris prae ceteris prodit, qui hanc sententiam perabsurdam in medium profert: *τό Δαρείου ἀντὶ τοῦ Ξέρξου· σὺνήθες γὰρ τοῖς ποιηταῖς ἐπὶ τῶν εἰδῶν τοῖς τῶν πατέρων ἰνόμασι χρῆσθαι*. Sed statim verbis castigatur ab eodem scholiasta: *πρὸς ὃν ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι ἐν τῷ δράματι λέγεται 'Ξέρξης μὲν αὐτὸς ζῇ τε καὶ βλέπει φάος.'* Et repetuntur iterumque refutantur Chaeridis ineptiae in altera scholii particula post *ἄλλως*, ubi Didymus grammaticorum sententias dirimit, quem locum fortasse recte Fritzschi³⁸⁾ correxit in hunc modum: *τενὲς δὲ Δαρείου ἀντὶ τοῦ Ξέρξου, ὅτι τοῖς πατρωνυμικοῖς ἀντὶ τῶν κυρίων κέχρηται, οἱ δέ, ὅτι ζῇ ἔτι ὁ Ξέρξης, καὶ ὅτι εἰδῶλον Δαρείου φθέγγεται ἐκεῖ, τεθνηκότος δηλονότι.*³⁹⁾ Qua quidem ratione verba Aristophanis depravata sanari possint, adhuc sub indice lis est; ex emendationum nube, quam recc. excusserunt, nulla est, quae ab omnibus sit probata. Sed utcumque iudicatur, neminem opinor fore, cui immerito Chaeridem obiurgasse videar quod licentiae, quae poetarum est, tribuit ipsis nominibus propriis pro patronymicis uti. Cuiusmodi nugas, quae non sunt severi sobriique critici, qualem eum ceteroquin fuisse infitias iri nequit,

38) In edit. Ran. p. 333

39) Verba scholii ipsius haec sunt: *τενὲς δὲ γράγονται Δαρείου τοῦ Ξέρξου, οἱ δέ, ὅτι τοῖς κυρίοις ἀντὶ τῶν πατρωνυμικῶν κέχρηται καὶ ὅτι [ἔστι] ὁ Ξέρξης. οἱ δέ, ὅτι εἰδῶλον Δαρείου φθέγγεται, ἐκεῖνον [ἐκεῖ em. Dobr.] τεθνηκότος δηλονότι. Hic nonnulla turbata vel corrupta esse per se patet; itaque Blanius l. c. p. 62 adn. 2 aut Δαρείου ante Ξέρξου delendum aut ἀντὶ ante id inserendum proponit; praeterea commendat cod. Θ script, καὶ ἔστιν ὁ Ξέρξης. Sed multo est commendabilius loco cum Fritzschio, ut modo fecimus, graviolem medicinam afferre.*

etiam scholiographus pluribus redarguere magisque reprehendere debuit.

Jam res eo deducta est, ut perorari possit: affatim demonstrasse mihi videor, duos grammaticos, Charetem Chaeridemque, distinguendos esse, Charetem, scilicet grandiozem, Apollonii satellitem et Crateteorum secta, ut videtur, non alienum Chaeridem nempe minorem, Homeri interpretem ac fortasse Aristarcho propiorem.

Alteram partem dissertationis (Alexionis grammatici fragmenta, quae supersunt) propediem edendam curabo.

Sententiae controversae.

1. Colonos Atticos, qui Aristot. Ἀθην. πολ. cap. II aliisque locis ἐκτέμμοροι vocantur, quinque partes agelli redituum patronis reddidisse, sextam tantum retinuisse contendo.
 2. Herond. mim. I, v. 18 lacunam sic explendam esse censeo:
ἰσχύομεν γάρ, Γυλλί, χητέρους ἄγγειν.
 3. In fine Tacit. annal. lib. XI. lacuna non exstat.
-

Vita.

Ricardus Woldemarus Berndt natus sum a. d. VI. Kal. Jun. anni pr. saec. LXXVIII in oppido Borussiae orientalis, cui nomen est Allenstein, patre Ricardo, matre Rosa e gente Marx, quibus adhuc vivis ex animi sententia laetor. Fidei addictus sum evangelicae. Primis litterarum elementis in scholis publicis et privatis imbutus inde a vere anni LXXXIX gymnasium regium urbis patriae frequentavi; praeceptorum, qui ibi me litteris erudiverunt, memoriam carissimam hoc ipso loco recolere iuvat. Vere anni LXXXXVIII maturitatis testimonium adeptus Regimontium migravi, ut in alma litterarum universitate Albertina per novies sex menses studiis philologicis et historicis operam navarem. Regii philologorum proseminarii Regimontani sodalis fui per annum, per sex semestria seminarii, per tria senior; idem Germanico seminario, quod Osc. Schade, viri honestissimi et venerandissimi, auspiciis viget, atque historico, cui Fr. Ruehl, vir humanissimus, praeest, per triennium sodalis interfui. Praeterea me benigne admiserunt viri doctissimi et liberalissimi Otto Rossbach exercitationibus archaeologicis, Aug. Brinkmann (nunc Bonnensis) epigraphicis, Franc. Ruehl palaeographicis, Lud. Busse philosophicis, Guil. Uhl theoticis. Item summam gratiam debeo Ludov. Jeep, Aug. Brinkmann, Joanni Tolkiehn, viris clarissimis, per quos latine

et graece scribendi ac loquendi exercitationum participantem esse mihi licuit.

Docuerunt me viri illustrissimi:

*Baumgart, Bezzenberger, Brinkmann, Busse,
Erler, Jeep, Ludwig, Prutz, Rossbach, Ruehl,
Schade, Schubert, Tolkiehn, Uhl, Umpfenbach,
Waller,*

quibus viris omnibus optime de me meritis hac occasione data maximas ago gratias, inprimis autem Arthuro Ludwig, praeceptori meo dilectissimo, qui omni modo atque tempore et opera et consilio me adiuvit, necnon Ludovico Jeep, Ottoni Rossbach, Oscaro Schade, Francisco Ruehl, Augusto Brinkmann, quos nunquam grato animo colere desistam.

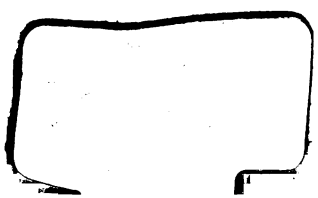
Restat, ut commemorem Ernestum Hohmann, amicum carissimum, qua liberalitate in hoc opusculo perpoliando mihi praesens promptusque fuit, summa sibi gratia me obligasse.

Examen quod dicunt rigorosum a. d. IV. Kal. Nov. h. a. absolvi.

APR 13 1917

52735
CANCELED
OCT 6 7 11 H
JUL 10 1915

G 756
De Chareta, Chaeride, Alexione gram
Widener Library 004330960

3 2044 085 078 608

